

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

**Psychologická poradna pro studenty
Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity.
Příprava specializované služby**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Studijní program:

SOCIÁLNÍ POLITIKA A SOCIÁLNÍ PRÁCE

Autor: Lenka Chudá

Vedoucí práce: PhDr. Jaroslav Hála

České Budějovice 2016

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Psychologická poradna pro studenty Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity. Příprava specializované služby vypracovala samostatně a použila jen pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č.111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Zdravotně sociální fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 15. 8. 2016

.....

Lenka Chudá

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat především vedoucímu mé bakalářské práce panu PhDr. Jaroslavu Hálovi za pomoc a rady při psaní této práce. Dále bych chtěla poděkovat zástupcům vysokoškolských psychologických poraden, kteří mi ochotně poskytli rozhovory, a všem respondentům, kteří se podíleli na výzkumné části mé práce. V neposlední řadě děkuji svým blízkým za podporu.

Psychologická poradna pro studenty Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity. Příprava specializované služby

Abstrakt

Bakalářská práce se skládá z teoretické a praktické části. V teoretické části vymezuji základní okruh problémů, s nimiž se vysokoškolští studenti musejí v současné době potýkat a které jsou řešitelné skrze psychologickou pomoc. Dále se zabývám vymezením pojmu poradenství a jeho aplikací ve vysokoškolském prostředí. Přináším rovněž stručné dějiny vysokoškolského psychologického poradenství jak v zahraničí, tak i na našem území. Důležitou součástí této práce je kvalitativní výzkum na třech vybraných specializovaných pracovištích vysokých škol, zabývající se pomocí univerzitním studentům a pracovníkům. Výzkum provádím pomocí polostrukturovaných rozhovorů se zástupci poraden.

Stěžejní část celé práce (praktická část) představuje kvantitativní výzkum, v němž přiblížím výsledky dotazníkového šetření, které pokrylo 20% studentů Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Hypotézami byly předpoklady, že více než polovina respondentů si bude přát vznik Vysokoškolské psychologické poradny na naší fakultě a že více než 50% studentů bude chtít v rámci zřízené poradny řešit studijní problémy. První hypotéza se potvrdila – 71% respondentů se vyjádřilo kladně ke zřízení tohoto specializovaného pracoviště. Druhý předpoklad naplněn nebyl, když zájem o pomoc se studijními problémy deklarovalo pouze 18% dotázaných. Nicméně kvantitativní výzkum přináší i některá jiná zajímavá zjištění. 99% respondentů považuje psychologickou pomoc za užitečnou, ačkoliv jen menší část z nich má přímou či nepřímou zkušenost s jejím využitím. S tímto zjištěním se pak na druhé straně rozchází velmi slabé povědomí o znalosti konkrétních vysokoškolských psychologických poraden v Českých Budějovicích. Zajímavým výsledkem je i poměrně vysoký počet dotazovaných, kteří by byli ochotni se finančně spolupodílet na úhradě konzultací v poradně.

Celá práce tak přináší nejen důležitá zjištění týkající se názorů a postojů dotazovaných studentů, ale také podněty k jejich možnému naplnění.

Klíčová slova

psychologická poradna; vysokoškolský student; studijní problémy; poradenství

Psychological counselling centre for students of Health and Social Studies at the University of South Bohemia. Preparation of specialized service

Abstract

The thesis consists of theoretical and practical parts. The theoretical part defines basic problems which students have to deal with and which can be resolved through psychological help. Furthermore, there is the definition of counselling and its application in the university environment. I also bring a brief history of university psychological counselling both abroad and in our country. An important part of this work is qualitative research in three selected specialized departments of universities, dealing with university students and staff. I performed the research by using semi-structured interviews with representatives of counselling.

The fundamental part of the whole work (practical part) presents quantitative research, in which I will focus on results of the analysis, which covered 20% of the students of Health and Social Studies University of South Bohemia in the České Budějovice. Hypotheses were as follows: half of the respondents will wish the emergence of University psychological counselling in our faculty and more than 50% of students want to discuss within the counselling study problems. The first hypothesis was confirmed - 71% of respondents were positive with regard to the establishment of a specialized institute. The second assumption was not filled – only 18% of respondents declared to discuss within the counselling study problems. However, quantitative research also brings some other interesting findings. 99% of respondents consider psychological help to be useful, although only a small portion of them have direct or indirect experience with its use. With this finding diverges very weak awareness of particular knowledge of university psychological counselling in České Budějovice. An interesting result is the relatively high number of respondents who would be willing to financially participate in the payment of consultation in the university counselling.

The whole work brings not only important findings concerning opinions and attitudes of students who were questioned but also incentives to fulfil their potential.

Keywords:

psychological counselling; university student; study problems; counselling

Obsah:

ÚVOD.....	9-10
1 SOUČASNÝ STAV.....	11
1.1 Vysokoškolský student a jeho aktuální problémy.....	11-15
1.2 Psychologické poradenství a jeho funkce ve vztahu k vysokoškolskému studentovi.....	15-19
1.3 Příklady dobré praxe.....	19-20
1.3.1 Vysokoškolská psychologická poradna JU.....	20-23
1.3.2 Psychologické poradenské centrum FF UK v Praze.....	23-25
1.3.3 Pastoračně-psychologické poradenství na Teologické fakultě JU.....	25-27
2 CÍL PRÁCE.....	28
2.1 Hypotézy.....	28
3 METODIKA VÝZKUMU.....	29
3.1 Charakteristika výzkumného souboru.....	29
3.2 Použitá metodika.....	30
4 VÝSLEDKY.....	31
4.1 Výsledky kvantitativního výzkumu.....	31-47
5 DISKUZE.....	48-52
6 ZÁVĚR.....	53-54
7 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	55-57
8 PŘÍLOHY.....	58
8.1 Seznam příloh.....	58
9 SEZNAM ZKRATEK.....	67

ÚVOD

„Nemůžete nikoho nic naučit.

Můžete mu nanejvýš pomoci, aby to sám v sobě našel.“

Galileo Galilei

Psychika hraje podstatnou roli v životě každého člověka. Psychohygiena, chápána jako věda, rozvíjející se v úzké spolupráci lékařských a psychologických oborů, studuje rozmanité faktory udržování, prohlubování, případně obnovování psychického (psychosomatického) zdraví. Činí tak v různých fázích ontogeneze i v odlišných sférách lidského života (Nakonečný, 1995). Jednou z těchto oblastí je i „život studentský“. Specifické vysokoškolské prostředí, náročné studijní i doprovodné osobní problémy (např. obavy týkající se hledání uplatnění zvolené budoucí profese na trhu práce, případně komplikující se mezilidské vztahy) mohou v myslích studentů vyvolávat mnoho otázek, problémů a obtíží. Také z těchto důvodů (vedle narůstající složitosti a rizik globalizujícího se světa) vzrůstá v posledních letech na vysokých školách poptávka po psychologickém poradenství. Upínají se k němu naděje studentů i vysokoškolských učitelů, že může v řadě případů účinně pomoci při hledání zdravé cesty moderním životem.

Jako studentka vysoké školy mám subjektivní zkušenosti s úspěšnějšími nebo méně úspěšnými řešeními nejrůznějších problémů v jednotlivých etapách svého života. Dospěla jsem tak k osobnímu přesvědčení, že odborná specializovaná pomoc v obtížných životních situacích je i pro vysokoškolské studenty skutečně aktuální potřebou, a tudíž i naléhavým požadavkem. Proto jsem se rozhodla věnovat této problematice svoji bakalářskou práci. Domnívám se, že její příprava, zpracování a zveřejnění může být přínosem jak pro samotné studenty, tak i pro naši fakultu při zvyšování její prestiže.

Ve své práci s názvem *Psychologická poradna pro studenty Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity. Příprava specializované služby* se nejprve věnuji oblasti života mladých dospělých, a to se zaměřením na skupinu vysokoškolských studentů. Vycházím z odborné literatury a mapuji hlavní problémy doprovázející jejich zvolený životní styl vedený zejména úsilím o úspěšné absolvování náročného studia. V další části úvodní kapitoly *Současný stav* se zaměřuji na popis

fenoménu psychologického poradenství, opět ve vztahu k možnostem pomoci vysokoškolákům. Posléze formou deskriptivního výzkumu (v subkapitole *Příklady dobré praxe*) představuji tři pracoviště vysokoškolského psychologického poradenství, u kterých již dlouhodobá úspěšně realizovaná praxe přesvědčivě prokázala jejich užitečnost a potřebnost.

Těžištěm předkládané práce je provedený kvantitativní výzkum. Jeho cílem je zjistit, jaký zájem projevují studenti Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity o možnost vybudování pojednávaného odborného psychologického pracoviště.

Vyjadřuji při této příležitosti osobní přesvědčení o smysluplnosti zpracování zvoleného tématu. Jedná se vlastně o první reálné kroky k přípravě specializované odborné služby, o jejíž užitečnosti, především pro mé kolegy - studenty, nepochybuji. Kromě tohoto přínosu nepovažuji za zanedbatelný ani impulz, který práce vnesla do mého vlastního života. Po absolvování studijního oboru *Sociální práce ve veřejné správě* budu zřejmě směřovat k využití své odbornosti v týmové spolupráci s psychology a dalšími specialisty v některé formě poradenské činnosti.

1 SOUČASNÝ STAV

V následující kapitole se budu podrobněji zabývat problémy vysokoškolských studentů a historií vysokoškolských poraden. Definuji poradenství a představím, jak fungují zavedené psychologické poradny v České republice.

1.1. Vysokoškolský student a jeho aktuální problémy

Terciární vzdělávání jako takové se díky Boloňské deklaraci (1999) strukturálně změnilo. To znamená, že se vysokoškolské studium rozdělilo na tři cykly – bakalářský, magisterský a doktorský. Deklarace zahájila tzv. Boloňský proces, který měl za cíl vytvořit a rozvíjet Evropský prostor vysokoškolského vzdělávání. Tato svoboda zajistila propojení jednotlivých národních systémů a tím se zvýšila studentská mobilita ve všech zapojených zemích (MŠMT, ©2013–2016). Tím došlo k velkým změnám paradigmatu vysokoškolského studia, které mělo za následek větší tlak na vysoké školy (dále jen VŠ) ze strany uchazečů o bakalářské a na to navazující magisterské studium. Požadavek po vysokoškolském vzdělání začal dramaticky stoupat a tím došlo k masifikaci vysokoškolského vzdělání. Společnost vytváří mezi občany tlak po zvyšování kvalifikace, čímž se studium VŠ stává atraktivnější. Univerzity v dnešní době chrlí specialisty, kteří se však na trhu práce nejsou schopni uplatnit. V důsledku tohoto trendu by měly být VŠ daleko více zodpovědné za výchovu a vývoj svých absolventů (Prudký et al., 2010; Urychová et al., 2011).

Díky požadavkům společnosti a zvyšujícímu se rozvoji bakalářských oborů se tvoří stále větší poptávka po poradenské činnosti. Je důležité podat pomocnou ruku budoucím vysokoškolským studentům ještě před začátkem studia na VŠ, a to formou informací o profesním zaměření a budoucím uplatnění na trhu práce.

Mnozí studenti začnou pociťovat problémy až po nástupu na akademickou půdu. Začíná pro ně náročná změna životních stereotypů. Musejí se vyrovnat s novým sociálním prostředím, kantoři požadují jiný komunikační a pracovní styl, než byli doposud zvyklí. V některých případech

dochází i k určitým změnám v postavení v rodině či partnerském vztahu (Kohoutek, 2015). Ať se jedná o problém osobního či studijního charakteru, vždy záleží na odolnosti studenta vůči stresu. Tato odolnost je podmíněna osobnostními znaky, motivací, aktuálním psychosomatickým stavem, vůlí atd. (Dlouhá, 2001). Tuto počáteční stresovou situaci je velice důležité správně zvládnout. Díky vhodně zvolenému odbornému poradenství lze tyto potíže vyřešit přiměřeným způsobem a bez unáhlené rezignace na vysokoškolské studium (Kohoutek, 2015).

Stres je velmi obsáhlé a často diskutované téma, leč je obtížné ho zformulovat. Každý má jinou představu o tom, co by měla taková definice stresu obsahovat. Díky tomu se nám naskýtá celá škála možných vymezení (The American Institute of Stress, [1979]). Například Novák považuje stres za stav *„psychické zátěže, která vzniká působením rušivého faktoru na člověka po dobu uspokojování jeho potřeb nebo v době kdy dosahuje nějakého cíle“* (Novák, 2004, s. 77). Dle Hartla a Hartlové je stres: *„fyziologická odpověď organismu na nadměrnou zátěž neúnikového druhu, která vede ke stresové reakci; liší se od reakce, v níž zátěž může být vyřešena únikovým mechanismem“* (Hartl a Hartlová, 2010, s. 555). Křivohlavý ho vysvětluje obrazněji. Uvádí: *„Situaci člověka ve stresu můžeme přirovnat do určité míry ke sněhové kouli, kterou ze všech stran stlačujeme tak moc, až z ní začne kapat voda a koule se změní v kus ledu“* (Křivohlavý, 2010, s. 24).

Jádro stresových situací vysokoškolských studentů spočívá dle Kohoutka (2014) převážně v nenápadných psychických mikrotraumatech (nejedná se tedy o přímé ohrožení zdraví či dokonce života). Tuto traumatizaci můžeme dělit na primární a sekundární.

- 1) primární psychická traumatizace – student na vlastní kůži prochází duševní a emoční nepohodou; tou je např. bezmoc, neúspěšnost, ponížení, strach, úzkost atd.). Tato mikrotraumata velmi intenzivně poškozují duševní stav jedince (Kohoutek, 2014).
- 2) sekundární psychická traumatizace – student není stresové situaci vystaven přímo, nýbrž prostřednictvím osoby, která je pro něj velmi důležitá. Rodinný příslušník, spolužák, či další blízký řeší náročnou životní situaci a on ji prožívá s ním. Sekundární mikrotraumata bývají méně intenzivní než předchozí (vlastní) traumata, přesto významně působí na psychickou pohodu a jednání studenta (Kohoutek, 2014).

Problematikou zátěže studentů na akademické půdě se hlouběji zabývá prof. Kohoutek. Souhrn vysokoškolských stresů vidí ve studijní maladaptaci, která bývá nejaktuálnější během zkouškového období a krátce po něm. Nejvíce se projevuje při studijním neúspěchu. Současní mladí lidé mnohdy nejsou dostatečně motivovaní a informovaní o studiu na VŠ. Touží po vysokoškolském diplomu, který pro ně představuje naději na slibnou kariéru a úspěch na trhu práce. Na začátku studia nastane tvrdá realita, která nepřipravené studenty stojí šok a odchod z VŠ. Proto je důležitá aktivita ze strany psychologického poradenství, které poskytne pomoc. Ať již v předání informací, orientaci v dodržování specifických zásad, technikách duševní hygieny, odbourání trémy či prokrastice (Kohoutek, 2015). „*Neexistuje snad vysokoškolský student, který by si na začátku svého studia (pokud ho myslí opravdu vážně) nebo nejpozději po prvním zkouškovém období nesliboval, že se bude učit soustavně, a nikoliv dva dny a dvě noci před zkouškou. Stejně tak patrně neexistuje vysokoškolský student, který by toto své předsevzetí opravdu dodržoval*“ (Škoda a Doudlík, 2011, s. 180). Psychologická poradna (dále jen PP) má identifikovat příčiny studijního neúspěchu a doporučit další vhodný postup. Je však otázkou, do jaké míry ho její klienti začlení do svého života. Z výzkumu oblíbenosti technik zvládnání stresu od Chamoutové vyplývá, že se mezi dnešními studenty těší velké oblibě sport. Je dostupný a velmi účinný. Slouží k vybití nahromaděné energie a odreagování od problémů. Na dalším místě žebříčku se objevuje setkávání s přáteli. To je pro mě překvapivé zjištění, očekávala bych spíše setkávání s rodinou. Přátelé jsou zřejmě dostupnějším sociálním prvkem. Alarmujícím však na tom je, že u značné míry vysokoškoláků se tato kamarádská pomoc pojí s alkoholem. Jen malé množství respondentů tohoto výzkumu volí jako vhodnou variantu odreagování techniky aktivní relaxace, např. jógu (Chamoutová, [2004]).

Vysokoškoláci často trpí nejen studijní, ale i psychosociální maladaptací. Čím dál častěji se setkáváme s potřebou odborné psychologické pomoci k odhalení a zvládnutí některých osobnostních rysů. Studenti mají například často potíže se sebeovládáním, sebepoznáním, neovládají asertivní komunikaci, mají snížené sebevědomí či naopak se bouří proti autoritám, mohou být agresivní a nechybí ani pokles kultivovanosti. Zde je již na místě odborná psychoterapie (Kohoutek, 2015). Nicméně tato dvě odvětví – studijní a psychosociální maladaptace – jdou spolu ruku v ruce. Osobní vztahy, zdraví atd. působí na naši motivaci a vůli ke studiu. Naopak vzdělání opět ovlivňuje náš osobní život. Student tedy musí řešit tento řetězec

a s tím spojené důsledky. Již A. Maslow sestavil hierarchii potřeb, kdy každý jedinec touží od fyziologických potřeb přes bezpečí, náležitosti a lásku, uznání a úctu až po sebeaktualizaci (Plamínek, 2015).

Nejvýraznější problémovou oblastí jsou osobní a partnerské vztahy jedince. Studium s sebou často nese změnu bydliště a tím i odloučení od rodiny či partnera/ky. To může vést ke stesku, pocitu odcizení a negativistickému myšlení či jednání, které vyústí k nežádoucím konfliktům a stresu. Zde je důležité, aby odborník vedl klienta k pozitivnímu myšlení a pomohl mu k optimalizaci osobních vztahů (Kohoutek, 2015).

Další problematikou vysokoškoláků je oblast eroticko-sexuálních vztahů, které ovlivňují nejen studium vysoké školy, ale i celý vlastní život. V těchto případech se nejedná pouze o psychickou stránku, nýbrž i morální. Do této kategorie můžeme také zahrnout problematiku homosexuální orientace či HIV pozitivních studentů. Specialista pracující v PP by měl v takovýchto případech zvážit, zda není vhodná spolupráce s dalším odborníkem (např. sexuolog, manželský či předmanželský poradce, psychiatr atd.) (Kohoutek, 2015). Pospolitý život studentů na studentských koležích s sebou přináší i některé změny životního rytmu (jakkoli mnoho studentů dnes volí jiné formy ubytování). Společenský život zde nabývá na intenzitě stejně jako možnost kontaktů s opačným pohlavím při nejrůznějších neformálních společenských akcích. To je pro většinu studentů nová situace, s níž se doposud ve svém životě nesetkali. Jejich zvládnutí je samozřejmě ryze subjektivní povahy a pro řadu osob nemusí znamenat žádný problém. Ti se tak s těmito novinkami, ale i nástrahami úspěšně vypořádávají, aniž by to narušilo jejich studijní výsledky (a osobní vztahy, či zdravotní stav). K těmto nástrahám můžeme počítat náchylnost k větší konzumaci alkoholu během neformálních společenských akcí odehrávajících se jak přímo na koležích, tak i mimo ně, s tím související otázku určité uvolněnosti v oblasti eroticko-sexuálních vztahů a možné partnerské promiskuity a z toho vyplývajících zdravotních rizik.

V neposlední řadě jsou zde i další problémová odvětví vysokoškolských studentů. Je důležité zajistit poradenskou činnost studentům s handicapem, zahraničním studentům, studentům s dětmi, studentům trpícím závislostmi, ale i talentovaným jedincům, kteří potřebují vést k dalšímu rozvoji. Může se zde řešit celá škála patologických jevů. Vysokoškolská PP je v dnešní

době schopna rozvíjet sebepoznání a vede k optimalizaci osobnosti studentů v nejrůznějších aspektech celoživotní cesty (Kohoutek, 2015). Je stále více prokazatelné, že mladý člověk již nevystačí jen s dobře osvojeným množstvím znalostí, informací a poznatků, protože v dnešním složitém světě, v prostředí komplikovaných sociálních podmínek a mezilidských vztahů nedokáže tyto vědomosti prakticky využít v běžném každodenním životě. Potřebuje se více dozvědět sám o sobě, jako například kdo je, jaký je, jaké role má ve svém sociálním prostředí, jaké má cíle a co je pro ně ochoten udělat, jak řeší závažné životní situace a jak jeho osobnost vnímá okolí (Gajdošová a Herényiová, 2006).

Pro vysokoškoláky patří studium k činnostem, kde je kladen důraz převážně na psychické dispozice. Stresové situace a psychická zátěž je rozložena v průběhu semestru výrazně nerovnoměrně. Tím se v jejich životě střídají různě dlouhá klidová a zátěžová období. Na psychickou pohodu studentů mají vliv vnější faktory, které mohou být někdy až nad jeho síly. Pokud trvá zátěž příliš dlouhou dobu či dojde k nahromadění povinností nebo přehlcování informacemi, zvyšují se stresové hodnoty, které mají následně vliv na psychický i fyzický stav. Je proto velmi důležité, snažit se omezit negativně působící faktory nebo alespoň zvyšovat odolnost vůči stresovým situacím. (Dlouhá, 2001).

„Je dobré, že každý z nás je trochu jiný.

Hledejme nikoli to, co nás rozděluje, ale co nás spojuje.“ (Gajdošová a Herényiová, 2006, s. 8)

1.2. Psychologické poradenství a jeho funkce ve vztahu k vysokoškolskému studentovi

Charakteristické rysy vysokoškolského poradenství je nutno navázat na historické souvislosti. Poradenství se na akademické půdě etablovalo již od samého počátku poradenských služeb. Jako nejdůležitější osobnosti v základu tvorby teoretických východisek, propracování prostředků a metodiky poradenských služeb můžeme jednoznačně jmenovat vysokoškolské učitele, vědecké pracovníky a odborné poradce. Mezi dané osoby uvedu konkrétněji např. J. M. Cattella, F. Galtona a F. Parsonse. Jedna z prvních výše zmíněných poraden vznikla na Pensylvánské univerzitě v USA roku 1898 či na pařížské Sorbonně roku 1908. V ČSR byla roku 1935

provozována první Akademická poradna při Ústředním psychotechnickém ústavu v Praze, která nabízela různorodou poradenskou pomoc (Hřebíček, 1997). Byla založena profesorem Vladimírem Tardym. Konec druhé světové války s sebou pomalu přinesl obnovu předválečného stavu. Roku 1968 dosáhla Slovenská republika podstatného prvenství, když se podařilo doc. PhDr. J. Koščemu, CSc. vybudovat v Bratislavě první institucionální a profesní psychologickou poradnu pro vysokoškolské studenty. Na Moravě vznikla PP pouze o rok později než na Slovensku, a to díky doc. PhDr. Boleslavu Bártovi, CSc., který ji otevřel v Brně v rámci Psychologické výchovné kliniky. V Čechách byla po druhé světové válce vytvořena první specializovaná poradna pro vysokoškoláky až roku 1973. Vedoucím odborníkem této služby byl doc. PhDr. Jan Srnec, CSc. Tato specializovaná PP, která sídlila v Praze, byla však po 10 letech své existence zrušena (Musil a Musilová, 2009; Kohoutek, 2015). Významná událost se odehrála v roce 2008, kdy díky projektu Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy „Rozvoj vysokoškolského poradenství na vysokých školách v České republice“ vznikl etický kodex pracovníků vysokoškolských poraden (viz Příloha 1) (Asociace vysokoškolských poradců, ©2008-2015; Kohoutek, 2015). Současná, moderní poradenská zařízení popsal velmi komplexně profesor Kohoutek. Ve svém článku Psychologické poradenství na vysokých školách uvádí: „*univerzity 21. století by se měly nezanedbatelně podílet vedle specifického vzdělávání i na poznávání a rozvoji osobnosti studentů. Mají mít za cíl vychovávat absolventy odborně kompetentní, kreativní, psychosociálně komunikativní a kultivované*“ (Kohoutek, 2015, text nestránkovaný).

Poradenství jako takové můžeme definovat „*jako interpersonální komunikaci, proces a vztah, v němž se jedna osoba – poradce (ať je to již pedagog, psycholog, lékař nebo právník, specialista na profesní či studijní poradenství atp.) snaží svou radou, znalostmi a profesionálními dovednostmi prokázat službu, pomoci či prospět, být výchovně užitečný tomu, kdo o pomoc požádá*“ (Freibergová et al., 2000, s. 8).

Dle Freibergové a kolektivu (2000) je vysokoškolské poradenství (dále jen VP) specifické tím, že okruh klientů je pevně určen. Jedná se o články nejvyšší vzdělávací soustavy a jeho vrcholného centra vzdělanosti. Freibergová a kolektiv jsou rovněž názoru, že VP pro studenty „*má důležitou funkci při naplňování práva jedince na svobodu rozhodování, v tomto případě rozhodování o*

výběru vzdělávací dráhy, a tím i přípravy pro život“ (Freibergová et al., 2000, s. 16). Moderní akademické poradny by v sobě měly snoubit vícestranné poradenství převážně pro vysokoškoláky (či uchazeče o studium), není však v dnešní době výjimkou, že tato pracoviště rozšířila okruh svých odborných služeb i na zaměstnance VŠ, kteří vyhledávají tuto odbornou poradenskou službu například v rámci řešení konfliktů na pracovišti, či hledají radu týkající se výchovných problémů dětí, nebo mohou řešit problémy manželského charakteru (Kohoutek, 2015).

Poskytování poradenských služeb by měly VŠ provozovat v rámci svého akademického rozvoje. Organizace OECD, která ve svých členských zemích prosazuje sociálněpolitické a ekonomické principy, již informovala Českou republiku o naléhavosti zdokonalování informačních systémů a dalších možnostech vzdělávání na českých vysokých školách (Kohoutek, 2015). Služby vysokoškolských psychologických poraden by měly být dle Freibergové a kol. (2000, s. 16) *„dostupné všem mladým lidem vždy, když v této oblasti pocítí potřebu odborné pomoci. Měly by mít především preventivní charakter a měly by pomáhat indikovat možné problémy.“*

VP může pomoci ve třech úrovních studentského bytí. A to:

- 1) úroveň celospolečenská – kdy se snažíme snížit společenské ztráty, které plynou z volby nevhodného druhu VŠ či studijního oboru. Tato úroveň je zaměřena na profesní poradenství pro studenty, kteří potřebují informace pro sladování možností vysokoškolských a na to navazujících doktorských programů s budoucí poptávkou na trhu práce (Freibergová et al., 2000).
- 2) úroveň vysokoškolská – zde je meritum věci ve zpětné vazbě. Může se jednat např. o informace týkající se uplatnitelnosti konkrétního oboru na trhu práce. Toto je podstatnou součástí v oblasti marketingového řízení vysokých škol. Vedení má poté možnost ovlivnit formu, obsah či typ vzdělávacího procesu (Freibergová et al., 2000).
- 3) úroveň jednotlivce – tato úroveň poskytuje informace či odborné konzultace uchazečům o studium, studentům, či absolventům. Zde se jedná o řešení různých specifických problémů, ať již osobního, nebo společenského charakteru (Freibergová et al., 2000).

Vysokoškolští psychologičtí poradci by měli dle Kohoutka (2015) vykonávat tři základní druhy poradenské psychologické činnosti, a to:

- 1) preventivní – např. drogová prevence
- 2) identifikačně-diagnostickou – rozpoznání problému klienta
- 3) intervenční – např. krizová intervence

Perspektiva vysokoškolských PP je do jisté míry závislá na administrativě. Pokud se vedení dívá na akademické kolegy jako na zcela dospělé lidi, kteří se o sebe umí postarat sami, pak zde nevzniká potřeba zajímat se o jejich kvalifikační a osobní vývoj. Mnozí studenti však zaujímají postoj dospívání bez dospělosti. V takovéto situaci by mohlo poradenství sloužit jako pomoc při uvedení do zralého života a tím i k plné odpovědnosti. Nespornou výhodou této odborné poradenské služby je možnost její realizace prostřednictvím kvalifikovaných vysokoškolských učitelů. Tito zkušení odborníci vnímají, že své studentské svěřence nestačí pouze vyučovat, ale je v mnohých případech nutno je i vychovávat a poskytovat pozitivní zkušenosti. PP by tedy mělo poskytovat oporu v tíživých situacích, životních krizích, ale převážně při volbě studijního a profesního zaměření. Dle zkušeností Smékala (2009, s. 13) „*mnoho osobních problémů primárně pramení z nejistoty o správnosti profesní volby a obráceně*“. I přes to, že kritici tuto poradenskou pomoc považují pouze za primární a sekundární záležitost vzdělávacího systému, vysokoškolské psychologické poradenství dnešní doby nabývá respektu a stává se tak nedílnou součástí komplexní péče v rámci dobrých studijních i lidských podmínek vysokoškoláků (Smékal, 2009).

Tyto tendence v současnosti rezonují i v mezinárodním diskursu. Vytváří se nová věková kategorie lidí od 18-29 let, která je nově definována jakožto vznikající dospělost (*emerging adulthood*). V několika posledních desetiletích totiž došlo (alespoň ve vysoce rozvinutých zemích, jako jsou západoevropské státy, Japonsko a USA) k výraznému posunu životního cyklu mladých osob. Ještě v 60. a 70. letech 20. století mladí lidé již krátce po dosažení dvaceti let uzavírali první manželství, po němž následovalo (obvykle do 25 let) narození prvního dítěte. S tím byla spojena sociální i ekonomická emancipace od rodičů, samostatná výdělečná činnost a usedlý způsob života. V posledních zhruba 30 letech se však důležité události, charakterizované jakožto mezníky vstupu do dospělého života (svatba, narození dítěte), začaly přesouvat až do pozdějšího věku, nezděrně až po dosažení 30 let. Příčinou těchto změn je celá řada faktorů, ale

v centru zájmu stojí nová definice těchto osob s ohledem na psychologickou pomoc. Vzhledem k jejich specifickým problémům, k nimž jsou náchylnější než pubescenti i než zástupci věkové kategorie nad 30 let, je jim potřeba věnovat zvýšenou pozornost. Nelze je tudíž přísně vzato definovat ani jako pubescenty, ani jako dospělé. Vzniká tu tak nová kategorie, jejíž zástupci obvykle pokračují ve studiu (na terciární, tedy univerzitní úrovni), popřípadě již pracují, eventuálně studium i zaměstnání kombinují. Významné také je, že jde pro tyto osoby o období experimentu. Bývají už více méně ekonomicky nezávislé, ale přesto ještě nezakládají rodiny, ani neuzavírají manželství. Naopak často střídají zaměstnání, teprve hledají svou životní náplň, nestálostí se vyznačují rovněž partnerské vztahy. Z tohoto důvodu se u nich častěji objevují poruchy nálad, či stavy úzkosti, spojené s fází „životního hledání“. Proto, aby jim psychology mohla být poskytnuta účinná pomoc, je nutno na ně nahlížet jako na specifickou věkovou kategorii (Arnett, 2014).

1.3. Příklady dobré praxe

Při hledání inspirace, jak by vysokoškolská Psychologická poradna pro studenty Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity mohla vypadat, jsem nejprve pročetla odborné články a sborníky. Našla jsem mnoho podnětů a dobře fungujících, kvalitních vysokoškolských poradenských center. Ráda bych zde zmínila Newsletter Asociace vysokoškolských poradců, který publikuje velmi zajímavé a přínosné příklady dobré praxe jak z tuzemských, tak ze zahraničních pracovišť (Asociace vysokoškolských poradců, 2016).

Svou bakalářskou práci jsem se rozhodla obohatit o vlastní kvalitativní výzkum dobré praxe. Hendl (2012) přirovnává kvalitativní výzkum k práci detektiva v terénu, který má na začátku zvolené téma a dále hledá a analyzuje informace.

Stanovila jsem si tedy podmínky pro své bádání. Rozhodla jsem se jej realizovat pomocí polostrukturovaného rozhovoru s vybraným okruhem otázek. Tento výzkum jsem provedla ve třech vybraných vysokoškolských poradnách. Poradny jsem zvolila dle definovaných podmínek: těmi jsou veřejnost a prestiž VŠ, ochota spolupracovat, poskytovat a sdílet informace. Do mého

výběru se promítla nabídka služeb prezentovaná na webových stránkách vysokoškolských poradenských center a také lokalita pracoviště (Kozel, 2006).

Mnou zvolená kritéria splnila tři vysokoškolská poradenská pracoviště, a to jmenovitě:

- 1) Vysokoškolská psychologická poradna JU na Pedagogické fakultě (Vysokoškolská psychologická poradna, [2016])
- 2) Pastoračně-psychologické poradenství na Teologické fakultě JU (Teologická fakulta, 2016)
- 3) Psychologické poradenské centrum FF UK v Praze (Psychologické poradenské centrum FF UK v Praze, [2016])

Určila jsem si okruh devíti otevřených otázek (viz Příloha 2), které jsou předmětem mého zkoumání dobré praxe. Oslovila jsem respondenty vybraných odborných poraden prostřednictvím emailu s dotazem, zda mají zájem zapojit se do mého bádání (Kozel, 2011). Jako techniku transkripce jsem použila shrnující protokol každého vysokoškolského poradenského centra. Výzkumy byly s předchozím souhlasem monitorovány na nahrávací zařízení, přesto výsledný přepis není doslovný. Shrnuji zde zajímavé a nejpodstatnější informace potřebné pro můj výzkum (Hendl, 2012).

1.3.1 Vysokoškolská psychologická poradna JU

Tato PP jako první kladně odpověděla na mou emailovou žádost. Rozhovor jsem provedla s vedoucí poradny Mgr. Zdeňkou Bajgarovou (respondentka č. 1) dne 12. dubna 2016 na adrese této vysokoškolské PP. Analýzu nasbíraných dat jsem prováděla otevřeným kódováním, kdy jsem při rozboru informací stanovila témata, která mají k položeným otázkám vztah (Hendl, 2012).

Základní informace

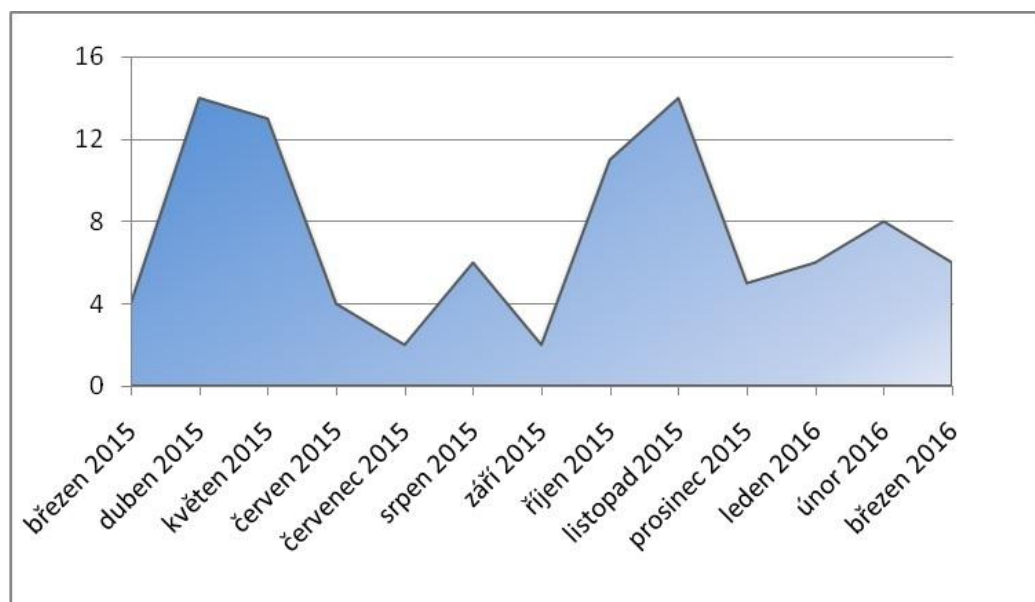
Vysokoškolská psychologická poradna JU je zřízena při Katedře pedagogiky a psychologie Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity. Své sídlo má tudíž v budově Pedagogické fakulty v Jeronýmově ulici v Českých Budějovicích. Tato PP je určena bezplatně studentům a zaměstnancům Jihočeské univerzity. Má již dlouhou tradici, přesto velký rozvoj zažila

v posledních letech díky projektu na rozvoj vysokoškolských poraden. V současné době zde funguje dvanáct poradců, kteří nabízejí pomoc v různých oblastech. Služby poskytují dle svého zaměření. Pracují zde experti na logopedii, pedagogiku, různé profesní, psychologické či rodinné terapie, koučování atd. Studenti či zaměstnanci mají tedy možnost řešit svůj problém s expertem na danou problematiku nebo si jen mohou zvolit poradce dle sympatií či minulé zkušenosti. Vytíženost pracovníků je tedy nerovnoměrná.

Konzultace

Klient se musí k vybranému poradci předem objednat. Domluva může probíhat prostřednictvím telefonu či emailu. Nejčastěji k tomu dochází po emailové domluvě. Konzultace obvykle trvá okolo jedné hodiny. Poradna má přibližně 40 konzultací měsíčně. Největší vytíženost poradny bývá před Vánoci a poté na jaře. Souvislost se zkuškovým obdobím respondentka č. 1 nijak výrazně nepozoruje.

Graf č. 1: Návštěvnost dle měsíců

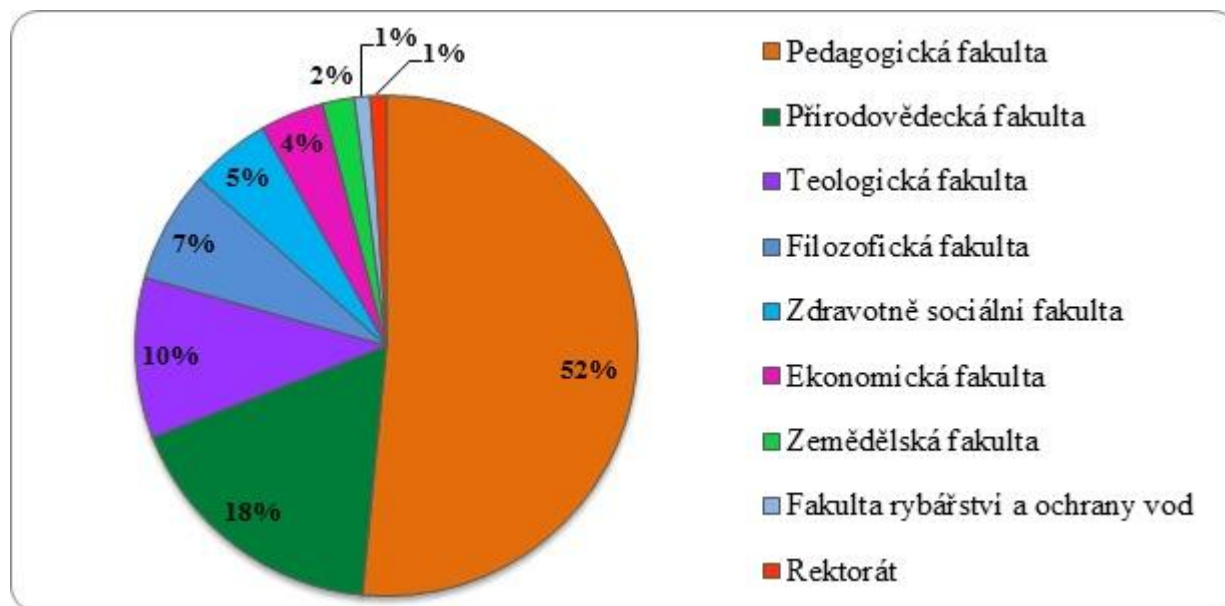
Zdroj: vlastní výzkum

Vysvětlivky: Tento graf značí počet klientů (ne počet konzultací), kteří navštívili v daný měsíc Vysokoškolskou psychologickou poradnu JU.

Student a jeho problém

Ve Vysokoškolské psychologické poradně JU je registrováno okolo stovky studentů z různých fakult. Největší skupina klientů pochází právě z pedagogické fakulty. Tvoří 52% z celkového počtu 97 klientů za rok (data se vztahují k období od března 2015 do března 2016). Co se týká genderového rozdělení klientů, převládají ženy klientky 80% z celkového počtu. Muži byli zastoupeni jen 19 klienty ročně. Nejvíce studenty trápí vztahové a psychické obtíže. Studijní komplikace jsou zastoupeny v menší míře a to pouze 14% z celkového počtu řešených problémů během konzultací za rok. Poradna získává od klientů zpětnou vazbu formou dotazníku. Návratnost je však velmi nízká, proto bude PP do budoucna řešit formu zpětné vazby, či zda ji ještě dále využívat.

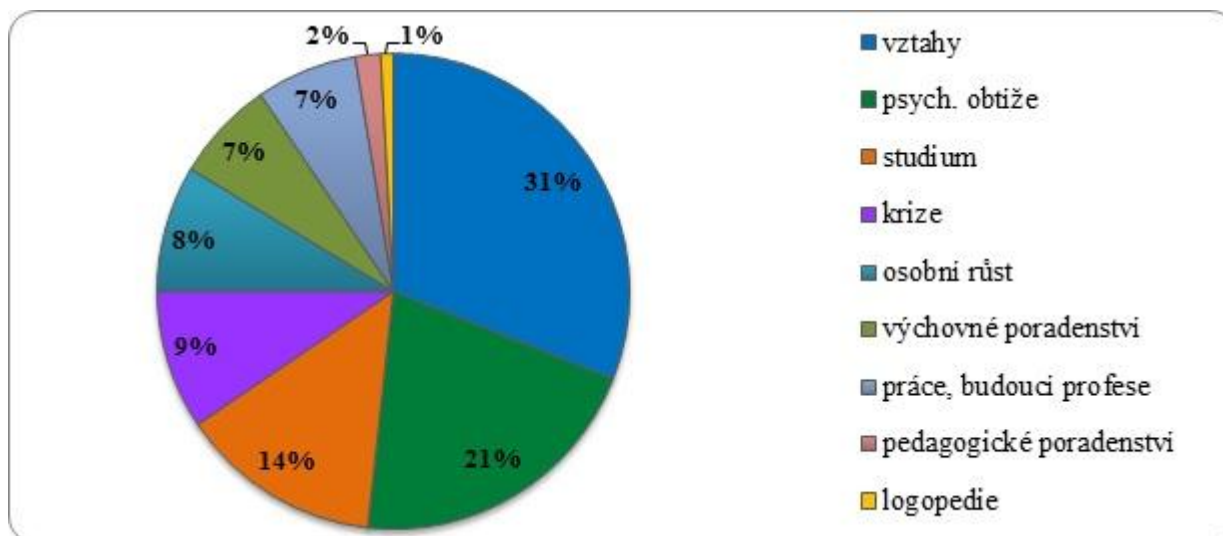
Graf č. 2: Zastoupení klientů dle fakultního rozdělení

Zdroj: vlastní výzkum

Z výsledků výzkumu dle očekávání vyplývá, že nejvyšší četnost klientů tvoří studenti Pedagogické fakulty. Nicméně je velmi zajímavé, že 10% z celkového souboru tvoří skupina klientů z Teologické fakulty, přestože je pro tuto skupinu zřízena speciální poradna přímo na oné fakultě. Vysvětlení hledám zejména v obavě vysokoškolských studentů o své soukromí. Podstatou však mohou být i jiné druhy poradenství, které Pastoračně-psychologické poradna na Teologické fakultě JU neprovozuje. Klienti poté mohou hledat řešení problému právě ve

Graf č. 3: Nejčastější problémy

Zdroj: vlastní výzkum

Financování

Otázka financování tohoto poradenského centra je po skončení dosavadního grantu v jednání. Zatím je zde příslib děkanátu k proplácení 40 konzultací měsíčně. Jako možné řešení nedostatečné kapacity a převisu poptávky po konzultacích se dle respondentky č. 1 jeví omezení poradny pouze na pedagogickou fakultu Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích nebo financování formou příspěvků od ostatních fakult na provoz PP. Další variantou také může být omezení konzultací či pokus o další grant. Možností je více, ale výsledné rozhodnutí o financování je stále v řešení.

1.3.2 Psychologické poradenské centrum FF UK v Praze

Tuto vysokoškolskou PP jsem zvolila také z důvodu, že vznikla jako jedna z prvních na našem území. Kontaktovala jsem proto garantku poradny PhDr. Hedviku Boukalovou, Ph.D. (respondentka č. 2). Rozhovor jsem provedla v tomto poradenském centru v Praze dne 22. dubna 2016. Analýzu nasbíraných informací jsem provedla opět otevřeným kódováním, kdy jsem data zpracovala do kategorií (Hendl, 2012).

Základní informace

Psychologické poradenské centrum FF UK v Praze bylo založeno roku 1988. Své sídlo má v budově Filozofické fakulty v Celetné ulici na Praze 1. Ačkoli je jednou z nejstarších vysokoškolských psychologických poraden, ve své současné podobě funguje až zhruba posledních pět let. Nyní v ní pracuje 14 poradců s různým odborným zaměřením. Klienti si tedy mohou opět volit poradce dle svého problému či sympatií. Jako novinka oproti pestré nabídce služeb Vysokoškolské psychologické poradny JU jsou diagnostická vyšetření, která jsou zpoplatněna. Samotné poradenství je v celém rozsahu poskytováno studentům a zaměstnancům Filozofické fakulty UK v Praze zdarma.

Konzultace

Zájemci o poradenské služby působící mimo FF UK mají bez poplatku pouze první konzultaci. Od druhé konzultace je poradenství za 400 Kč. Poradci s klientem v takových případech řeší jádro problému. Pokud je problém rozsáhlejšího charakteru, snaží se ho nasměrovat dál, např. na jinou bezplatnou poradnu, klinického psychologa, zdravotnická zařízení atd. V případě zájmu o pokračování služeb, je možná spolupráce se zmíněnou finanční účastí klienta. Většina konzultací je však jednorázových. Z celkového počtu klientů jsou však drtivě v převaze studenti či pracovníci Filozofické fakulty UK v Praze. Na konzultace je nutné se předem objednat, a to buď telefonickou či emailovou formou. Klienti využívají převážně domluvu přes email. Průměrný počet konzultací se pohybuje okolo 50 konzultací za měsíc. Období vyšší vytíženosti této PP není znatelné. Je to celoroční práce bez větších měsíčních výkyvů.

Student a jeho problém

Za rok 2015 toto VP využilo celkem 313 klientů. Bohužel nemůžeme z tohoto čísla určit poměr žen a mužů z důvodu chybějící hlubší evidence klientů. Problémy, které chtějí klienti nejčastěji řešit, jsou osobní vztahy a studium. Velmi často se tyto problémy prolínají a v rámci konzultací se různě střídají. V již menší míře se řeší psychické obtíže, rodinné vztahy, výchovné problémy atd. Pokud jde o klienty z řad veřejnosti, nejčastější nesnázi jsou pro ně právě výchovné problémy či odklad školní docházky. Psychologické poradenské centrum zpětnou vazbu od klientů nepožaduje. Pokud s někým pracují delší čas, tak zpětnou vazbu mají v rámci posunu řešení problému. Systematickou zpětnou vazbu se získat nesnaží.

Financování

Zaměstnanci poradny jsou financováni v rámci svého úvazku. Odvádí počet odkonzultovaných hodin, které jsou následně propláceny v rámci úvazku na Filozofické fakultě UK v Praze. Finanční prostředky na chod poradny jsou získávány příležitostně formou interních fakultních projektů. Tato vysokoškolská poradna se také snaží získat peníze formou grantů, bohužel zatím bez úspěchu.

Ráda bych na závěr tohoto centra ocitovala zajímavou část rozhovoru, a to přínos vysokoškolských poraden dle respondentky Boukalové: *„Je to podpora motivovaných studentů, kteří chtějí studium dokončit a věnovat se profesi a nějaké psychické obtíže či i dočasně složitá životní situace jim to komplikují, či jsou překážkou v tomto cíli. Často jsou to totiž dočasné podmínky jejich života (náhlá nepříznivá či dokonce tragická, traumatická událost, která se stane jim či někomu v rodině), kdy určitá zesílená podpora v daném období může být zásadní. Jindy jde o trvalou charakteristiku (např. zvýšenou úzkostnost), se kterou se ale lze naučit zacházet, efektivně odpočívat a podobně a studium se dá zvládnout. Student pak může obor absolvovat a vykonávat svou profesi.“*

1.3.3 Pastoračně-psychologické poradenství na Teologické fakultě JU

Jak již vyplývá z názvu, tato vysokoškolská psychologická poradna se od prvních dvou liší, a to křesťanskou péčí. Abych však mohla porovnávat data, oslovila jsem psycholožku této poradny Mgr. Karolinu Diallo, Ph.D. (respondentka č. 3). Bohužel se mi již nepodařilo domluvit osobní schůzku z důvodu jejího odchodu na mateřskou dovolenou. Nicméně tato respondentka byla ochotná vyplnit otázky rozhovoru (viz Příloha 2) a zaslat mi je emailem. Data jsem obdržela dne 18. května 2016. Odpovědi jsem zpracovala do stejných kategorií jako předchozí dvě poradenská centra. Chybějící rozhovor tváří v tvář má však za následek skromnější počet informací.

Základní informace

Tato pastoračně-psychologická poradna vznikla v roce 2009. Podnět vzniku tkvěl ve všímavosti a ochotě pedagogů pomoci studentům. Často se stávalo, že studenti ve svých seminárních pracích

či aktivitě během výuky probírali své osobní problémy. Nyní však mají prostor řešit své potíže s vybraným specialistou. Toto poradenské středisko má šest expertů na různé problémové oblasti života. I zde se samozřejmě promítá hlavní okruh pomoci, a to pastorační poradenství. Můžeme zde proto volit oproti předchozím poradnám mezi teologem, terapeutem, katolickým duchovním, evangelickým duchovním a psycholožkou. Klient má možnost volby dle svých preferencí či sympatií. Tato poradna je určena zdarma pro všechny studenty Jihočeské univerzity. Nalezneme ji v budově Teologické fakulty JU v Kněžské ulici v Českých Budějovicích.

Konzultace

Klienti si zde konzultace dle respondentky č. 3 domlouvají z velké části – cca ze ¾ – osobně; buď bezprostředně po výuce, či potom v jednotlivých kabinetech. Zbytek klientů volí emailovou formu. Tato poradna všeobecně doporučuje předchozí objednání, ale je zde i možnost navštívit poradnu v daný čas a den v týdnu dle poradce. Pokud chce student zůstat v anonymitě, může se objednat pod počátečními písmeny, zkratkou či jinou značkou zapsanou do kalendáře na nástěnce poradenského pracoviště. Výrazné sezónní výkyvy v návštěvnosti tato poradkyně nevypozorovala, ale mnoho jejích konzultací časově předcházelo či následovalo zkouškové období. Zpětná vazba od klientů je pro respondentku Diallo velmi důležitá, dle jejích slov: *„jestli se dozvím, zda, případně nakolik byla studentům konzultace užitečná, tak to je věc, kterou si kontrolními otázkami ověřuji už během sezení, zároveň v závěru celé sezení společně shrnujeme, takže prostor pro získání zpětné vazby je a v rámci každého sezení by měl být – taková reflexe je užitečná jak pro klienta, tak pro terapeuta či poradce“* (Diallo, 2016).

Student a jeho problém

Přesný počet klientů či konzultací se mi nepodařilo zjistit, avšak u respondentky č. 3 mělo za poslední akademický rok konzultace kolem deseti studentů. Všichni klienti byli studenty Teologické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Nejčastějším problémem byly nefunkční či méně funkční mezilidské vztahy – jak partnerské, tak rodinné a osobní. V již menší míře studenti chtěli řešit studijní problémy. Setkala se zde i s pracovním problémem. Klienti tedy mají možnost řešit u jednoho odborníka celkem široké spektrum problémů.

Financování

Bohužel na tuto otázku respondentka č. 3 neznala odpověď.

2 CÍL PRÁCE

Těžištěm této práce je kvantitativní výzkum. Jeho cílem je zjistit, jaký zájem projevují studenti Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích o možnost vybudování odborného psychologického pracoviště.

2.1 Hypotézy

Pro tuto práci jsem stanovila celkem dvě vstupní hypotézy kvantitativního výzkumu.

Hypotéza číslo 1:

Více než 50% respondentů si přeje vznik Psychologické poradny pro studenty ZSF JU.

Hypotéza číslo 2:

Více než 50% respondentů očekává od psychologické poradny pomoc v otázkách studijní úspěšnosti.

3 METODIKA VÝZKUMU

Pro svoji bakalářskou práci jsem zvolila jako stěžejní část kvantitativní výzkum, kde byli dle předem stanovených kritérií osloveni studenti Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Následně jim byl předán dotazník, z kterého jsou sestaveny výsledky.

Dle Hendla (2012) je kvantitativní výzkum specifický tím, že lidské chování lze do určité míry předpovídat a měřit. Proto lze využívat náhodných výběrů, experimentů či dalších silně strukturovaných sběrů dat. Jde tedy o hypoteticko-deduktivní model vědy. Konstruované hypotézy zjistíme pomocí měření. Získaná data lze poté statisticky analyzovat, vysvětlovat a ověřovat.

3.1 Charakteristika výzkumného souboru

Respondenty byli studenti všech bakalářských oborů (Fyzioterapie, Nutriční terapeut, Ochrana obyvatelstva se zaměřením na CBRNE, Ochrana veřejného zdraví, Porodní asistentka, Radiologický asistent, Rehabilitační-psychosociální péče o postižené děti, dospělé a seniory, Sociální práce ve veřejné správě, Speciální pedagogika – vychovatelství, Všeobecná sestra, Zdravotní laborant, Zdravotnický záchranář) a prvních třech ročníků prezenční formy studia Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Soubor respondentů byl zvolen náhodným stratifikovaným výběrem (Kozlová, 2013) podle následujících kritérií: studenti prezenční formy studia Zdravotně sociální fakulty, maximálně prvních devět příchozích studentů (daného ročníku a oboru) na přednášku. Výběr daného souboru probíhal tak, že jsem si stáhla volně dostupné rozvrhy všech tříd. Vybrala jsem si přednášku daného oboru a ročníku, před níž byl dostatečný časový prostor, a vždy nejméně 30 minut před začátkem výuky jsem čekala na respondenty. Oslovovala jsem prvních devět příchozích studentů či studentek. Z tohoto výběru se dá usuzovat, že dotazník vyplnili ti pilnější a dochvilnější studenti. Tato metoda však s sebou nese jistá rizika: v některých případech, zvláště u přednášek v brzkých ranních hodinách, přišel na danou přednášku jen velmi malý okruh studentů. Pro zachování náhodného výběru jsem se musela ojedinele spokojit i s jedním respondentem na danou třídu.

3.2 Použitá metodika

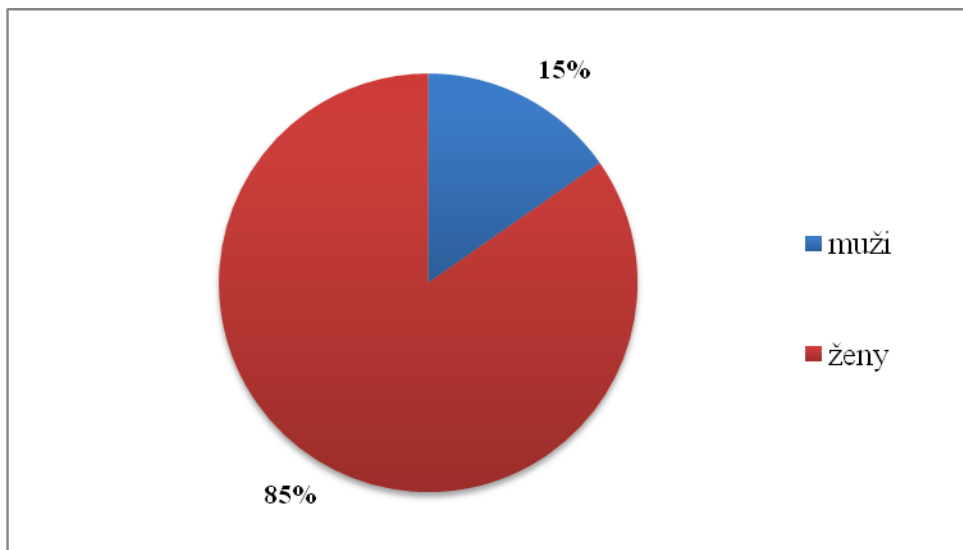
Konkrétně jsem provedla výzkum pomocí metody dotazování, technikou vlastního dotazníku (viz Příloha 3). Dotazník obsahuje celkem 18 otázek, z toho 13 uzavřených a pět polouzavřených. V prvních čtyřech otázkách zjišťuji identifikační údaje respondentů jako je pohlaví, studijní obor, ročník studia a velikost lokality místa bydliště. Další otázky jsou již zaměřeny na téma vzniku vysokoškolské psychologické poradny na naší fakultě. Tento druh sběru dat jsem zvolila z důvodu většího počtu respondentů a rychlosti získání informací (Disman, 2000; Kozlová, 2013). Dotazník byl zcela anonymní. Výzkum proběhl v období od 8. října 2014 do 1. května 2015. Toto dotazníkové šetření pokrylo první tři ročníky všech 12 oborů až na jednu výjimku, a to obor Nutriční terapeut, konkrétně třetí ročník. Bohužel se mi nepodařilo se s nimi osobně setkat a předat jim dotazníky. Zvolila jsem tedy elektronickou formu komunikace a na jejich společný email jsem odeslala dotazník s prosbou o vyplnění. Bohužel bez jediné odpovědi. Celkem bylo tedy nasbíráno 255 dotazníků. Počet studentů na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích prezenční formy studia v bakalářských studijních oborech činil k 21. říjnu 2014 celkem 1 269 studentů. Dotazníkové šetření tedy analyzovalo odpovědi 20% studentů ze všech ročníků bakalářských oborů na ZSF JU.

4 VÝSLEDKY

4.1 Výsledky kvantitativního výzkumu

Tato část mé bakalářské práce obsahuje výsledky kvantitativního výzkumu. Data jsem procentně vyjádřila v grafické podobě. V této části pouze popisuji zjištěné výsledky. Jejich interpretace a uvedení dalších souvislostí se nachází v kapitole Diskuze. První tři grafy jsou zaměřeny na procentuální zastoupení dle identifikačních údajů respondentů. Následující vyhodnocení je již zaměřeno na psychologické poradenství a jeho případné zřízení na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Analyzovaná data byla zpracována v procesoru Microsoft Excel.

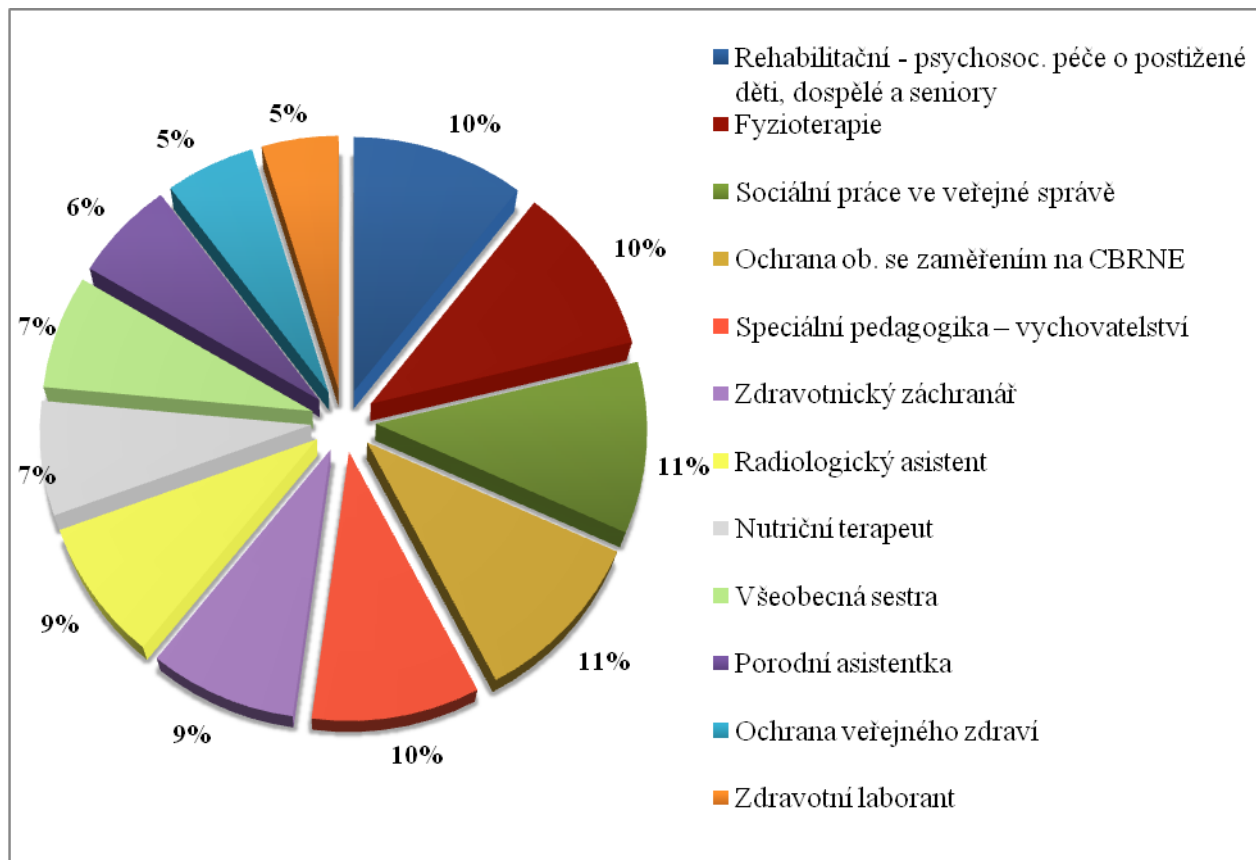
Graf č. 4: Procentuální zastoupení respondentů dle pohlaví

Zdroj: vlastní výzkum

Tento graf znázorňuje celkem 255 (100%) vyplněných dotazníků. Ženy jsou zde zastoupeny 216 respondentkami, což činí 85% z celkového počtu. Muži tvoří 15% s počtem 39 respondentů. Vyplývá tedy, že výsledná fakta více ovlivní ženský faktor úhlu pohledu.

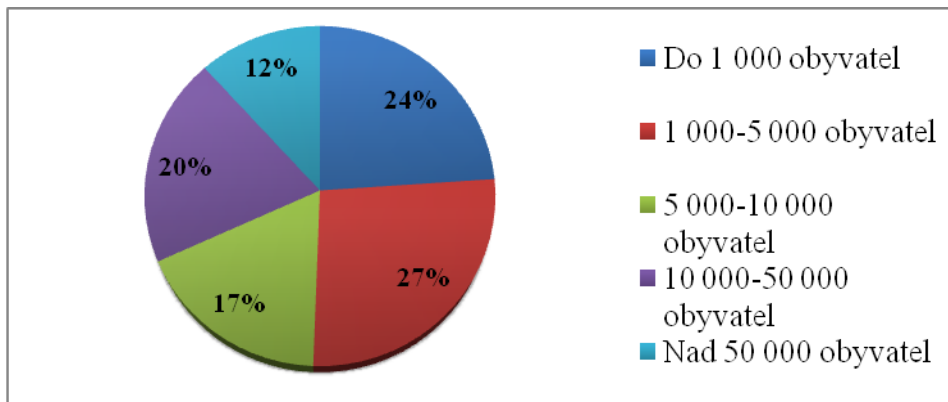
Graf č. 5: Procentuální zastoupení respondentů dle oborů

Zdroj: vlastní výzkum

Tento graf ukazuje procentní zastoupení jednotlivých oborů v dotazníkovém šetření. Maximální počet dotázaných respondentů na obor byl stanoven na 27 studentů (na ročník - prvních devět přichozích na přednášku), nicméně tohoto maxima dosáhly pouze obory: Rehabilitační - psychosociální péče o postižené děti, dospělé a seniory, Fyzioterapie, Sociální práce ve veřejné správě a Ochrana obyvatelstva se zaměřením na CBRNE. Speciální pedagogika – vychovatelství je zastoupena 25 respondenty. Zdravotnický záchranář a Radiologický asistent mají po 22 studentech. Dále obory Nutriční terapeut a Všeobecná sestra vyplnily každý 18 dotazníků. První tři ročníky oboru Porodní asistentka jsou v závěsu s 16 zástupci výzkumu. Ochrana veřejného zdraví je v zastoupení 14 studentů a nejméně dat mám od oboru Zdravotní laborant, jehož studující vyplnili jen 12 dotazníků.

Graf č. 6: Procentuální zastoupení respondentů dle velikosti místa bydliště

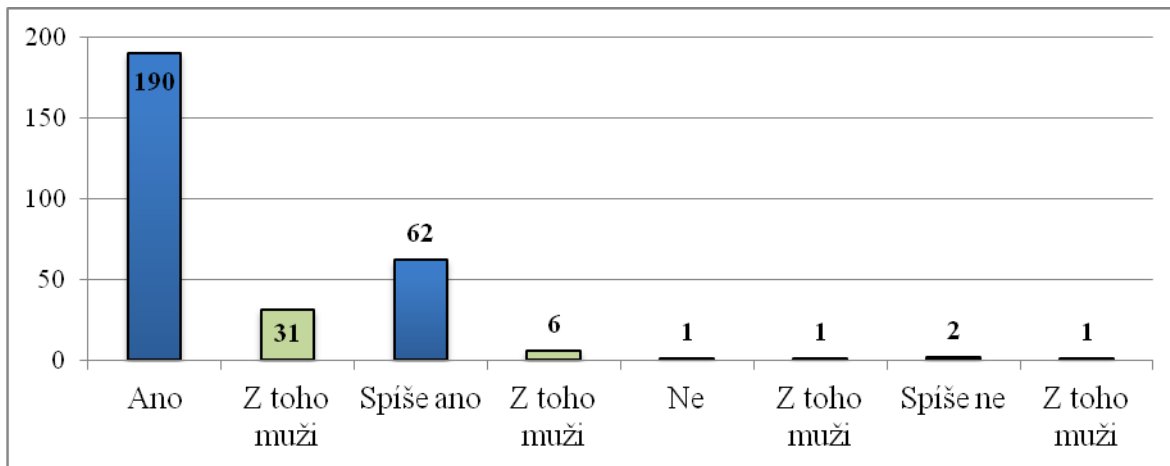

Zdroj: vlastní výzkum

Respondenti pocházející z menších vesnic jsou druhou nejčetnější skupinou. Ve vsi do 1 000 obyvatel jich žije 61 (24%). Nejčastější odpovědí však byla varianta 1 000 – 5 000 obyvatel s 68 respondenty (27%). Možnost 5 000 – 10 000 obyvatel zvolilo pouze 45 (17%) dotázaných. Ve městech o velikosti 10 000 – 50 000 obyvatel jich žije 51 (20%). Poslední analyzovanou skupinou byli respondenti z měst nad 50 000 obyvatel, kterých bylo v tomto výzkumu 30 (12%).

Graf č. 7: Počty odpovědí na otázku č. 5 v dotazníkovém šetření

Otázka č. 5 v dotazníku zněla: Považujete psychologickou pomoc za užitečnou?

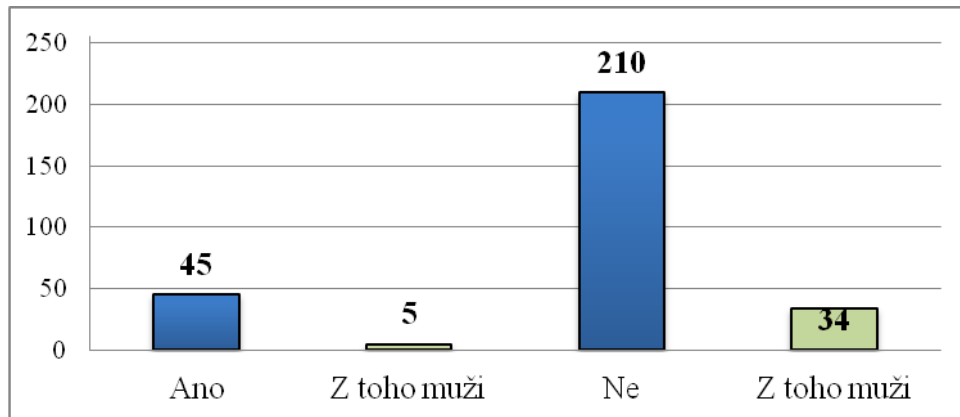
Zdroj: vlastní výzkum

Z tohoto výzkumu vyplývá, že 75% respondentů věří v psychologickou pomoc a dalších 24% je jí nakloněno. Pouze 1% odpovědí je opačného názoru. Z výzkumu je patrné, že studenti si

uvědomují důležitost duševní pohody, ke které nás může takto odborné poradenství vést.

Graf č. 8: Počty odpovědí na otázku č. 6 v dotazníkovém šetření

Otázka č. 6 v dotazníku zněla: Využil(a) jste někdy psychologickou poradnu?

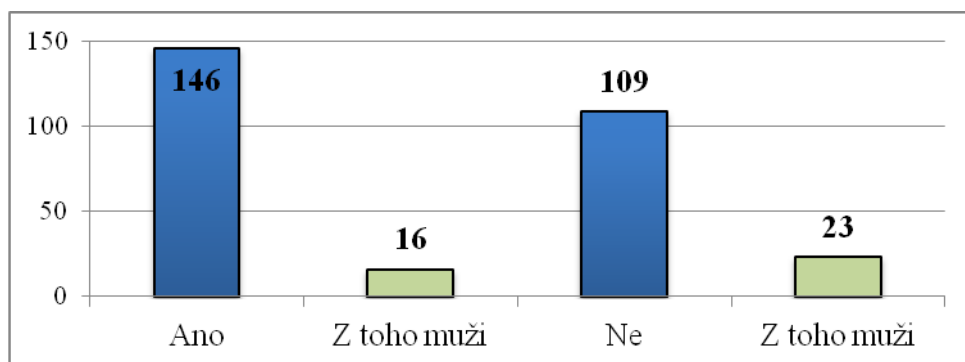

Zdroj: vlastní výzkum

V této části mé práce bylo snahou zjistit, zda mají respondenti již nějakou zkušenost s psychologickým poradenstvím. 82% studentů doposud nikdy nenavštívilo žádnou psychologickou poradnu. Zbýlých 18% již poradenské pomoci využilo. Těchto 45 jedinců tvoří z 11% muži.

Graf č. 9: Počty odpovědí na otázku č. 7 v dotazníkovém šetření

Otázka č. 7 v dotazníku zněla: Znáte někoho, kdo již využil psychologickou poradnu?

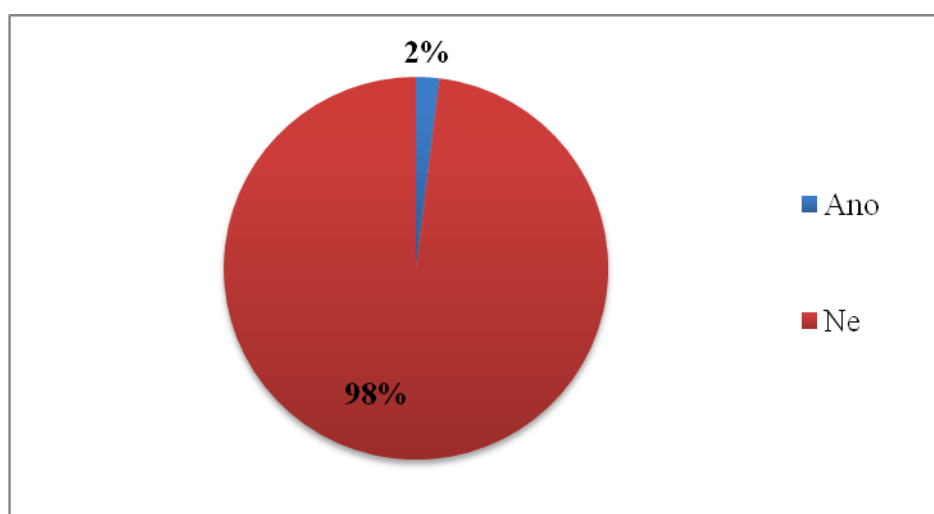
Zdroj: vlastní výzkum

V předchozí otázce jsem se dozvěděla osobní zkušenost respondentů. Tou nyní jsem analyzovala podvědomí studentů o klientech, které znají a kteří psychologických služeb již

využili. Tato otázka byla polouzavřená, v případě, že student odpověděl „ano“, měl možnost vyjádřit se, kdo. Více než polovina dotázaných (57%) odpověděla kladně. Někteří studenti zde rozepsali více konkrétních odpovědí. Mezi nejčastějšími specifiky (ze 169 odpovědí) byla se 44% rodina a přátelé také 44%. 8% tvořili známí, 2% spolužáci ze střední školy a poslední jmenovanou skupinou byli partneři – rovněž 2%.

Graf č. 10: Procentuální podíl odpovědí na otázku č. 8 v dotazníkovém šetření

Otázka č. 8 v dotazníku zněla: Víte, kde je nejbližší psychologická poradna pro studenty Jihočeské univerzity?

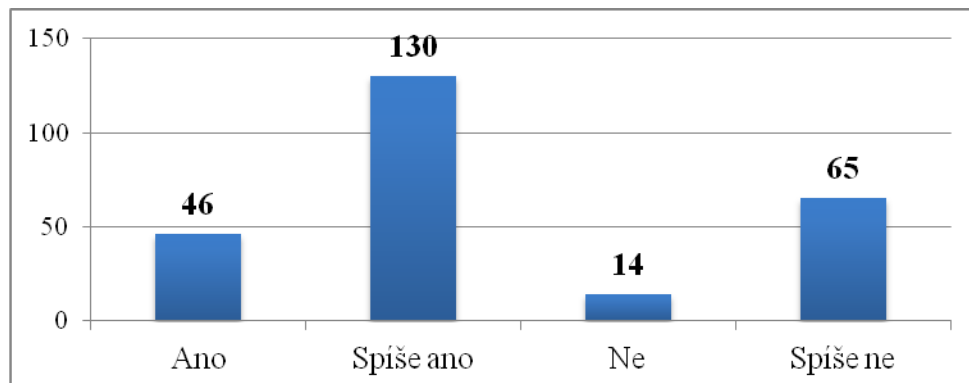

Zdroj: vlastní výzkum

Cílem této otázky bylo zjištění, zda mají studenti přehled o tom, kam se mohou v případě problému obrátit. Tato otázka byla polouzavřená. Pokud respondent odpověděl „ano“, měl možnost napsat, o jakou psychologickou poradnu se jedná. 250 (98%) odpovědí však bylo „ne“. Z grafu číslo 7 víme, že studenti z 99% považují psychologické poradenství za užitečné, nicméně 98% dotázaných neví, kde je pro ně nejbližší psychologická poradna. Pouze pět respondentů (2%) odpovědělo kladně. Mezi jmenovité odpovědi patří i Vysokoškolská psychologická poradna JU. Tuto poradnu zmínila pouze jediná studentka. Další odpověď byla velmi zajímavá. Respondentka zde zmínila jako nejbližší psychologickou pomoc kabinet PhDr. Hály. Zbylé tři odpovědi byly: Jihočeská nemocnice, poradna na Žižkově třídě a České Budějovice.

Graf č. 11: Počty odpovědí na otázku č. 9 v dotazníkovém šetření

Otázka č. 9 v dotazníku zněla: Navštívil(a) byste v případě problému psychologickou poradnu?

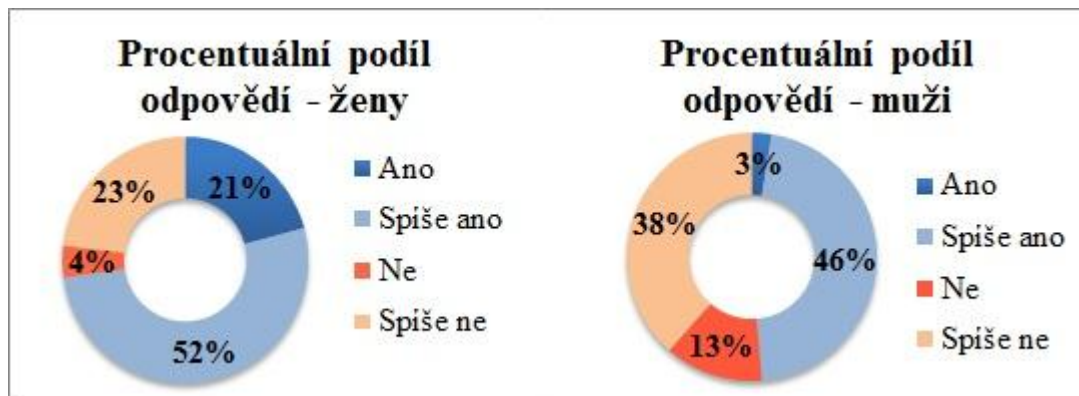

Zdroj: vlastní výzkum

Zde jsem analyzovala, zda by se respondenti v případě problému obrátili na psychologickou poradnu. Z grafu vyplývá, že 18% (46) studentů by vyhledalo psychologickou pomoc a 51% „spíše ano“. Pouze 6% (14) by odborné centrum nenavštívilo a ¼ (65) dotázaných respondentů by psychologickou pomoc spíše nevyhledalo.

Graf č. 12: Procentuální podíl odpovědí na otázku č. 9 v dotazníkovém šetření dle pohlaví

Otázka č. 9 v dotazníku zněla: Navštívil(a) byste v případě problému psychologickou poradnu?

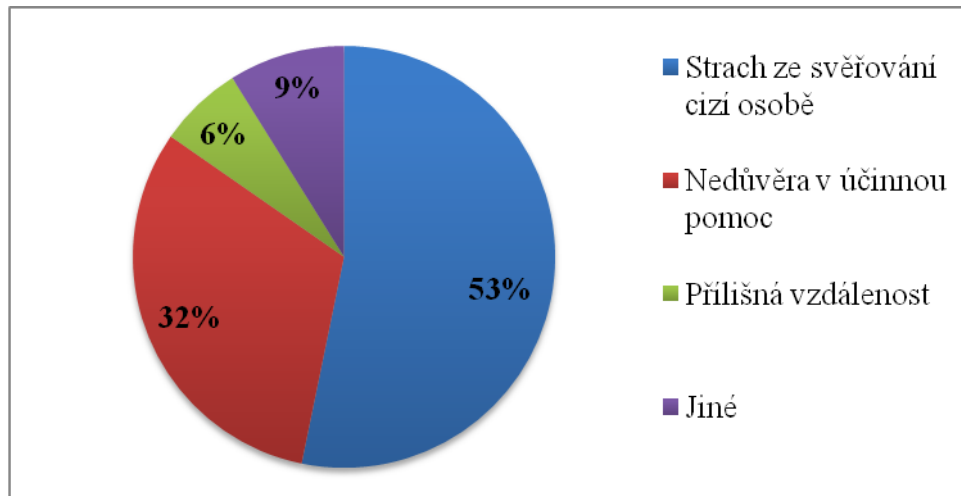
Zdroj: vlastní výzkum

Tento graf nám upřesní předchozí odstavec. Z výzkumu vyplývá, že ženy mají větší tendence řešit své problémy s pomocí odborníka. Z 216 žen jich 73% odpovědělo kladně a psychologickou poradnu by navštívily. Oproti tomu muži by měli nižší podíl návštěvnosti. Z 39 mužů by 49%

svůj problém řešilo pomocí psychologického poradenství.

Graf č. 13: Procentuální podíl odpovědí na otázku č. 10 v dotazníkovém šetření dle pohlaví

Otázka č. 10 v dotazníku zněla: Pokud ne, jaké okolnosti by vám v tom bránily?

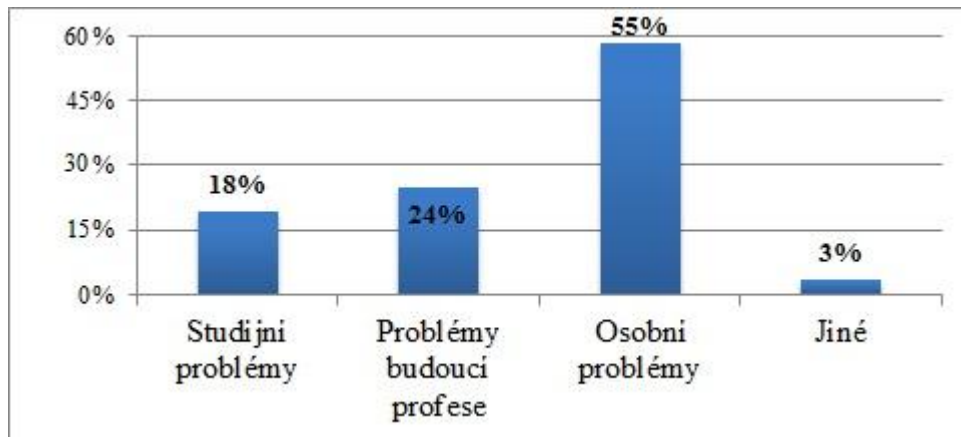

Zdroj: vlastní výzkum

Tento graf navazuje na předchozí otázku číslo 9. V této části jsem zjišťovala, jaké okolnosti by respondentům bránily v řešení jejich problému prostřednictvím psychologické poradny. Na tuto otázku jsem získala celkem 124 odpovědí, a to díky tomu, že někteří studenti zvolili více možných odpovědí. Veškeré odpovědi jsou analyzovány a zastoupeny v grafu. Z výsledků vyplývá, že nejvíce zastoupeným důvodem, proč nenavštívit odborné pracoviště, je strach ze svěřování cizí osobě. Tuto variantu zvolilo 66 (53%) respondentů. Druhou nejčastější příčinou je s 39 odpověďmi (32%) nedůvěra v účinnou pomoc. Osm (6%) studentů vidí důvod v přílišné vzdálenosti psychologické poradny. Tato otázka byla polouzavřená, proto zde byla ještě možnost „jiné“, ke které mohl respondent napsat jakýkoli jiný důvod. Tuto možnost volilo 11 (9%) dotázaných. Mezi nejčastěji studenty psané příčiny bylo ve čtyřech případech spoléhání sám na sebe. Další možnosti zvolil vždy jen jeden respondent. Jsou jimi: špatná zkušenost, nedůvěra psychologům, dlouhé čekání – potřeba pomoci ihned, špatné reference, stud a obava z potvrzení, že je dotázaný „blázen“.

Graf č. 14: Procentuální podíl odpovědí na otázku č. 11 v dotazníkovém šetření

Otázka č. 11 v dotazníku zněla: O jaké psychologické poradenství byste měl(a) zájem?

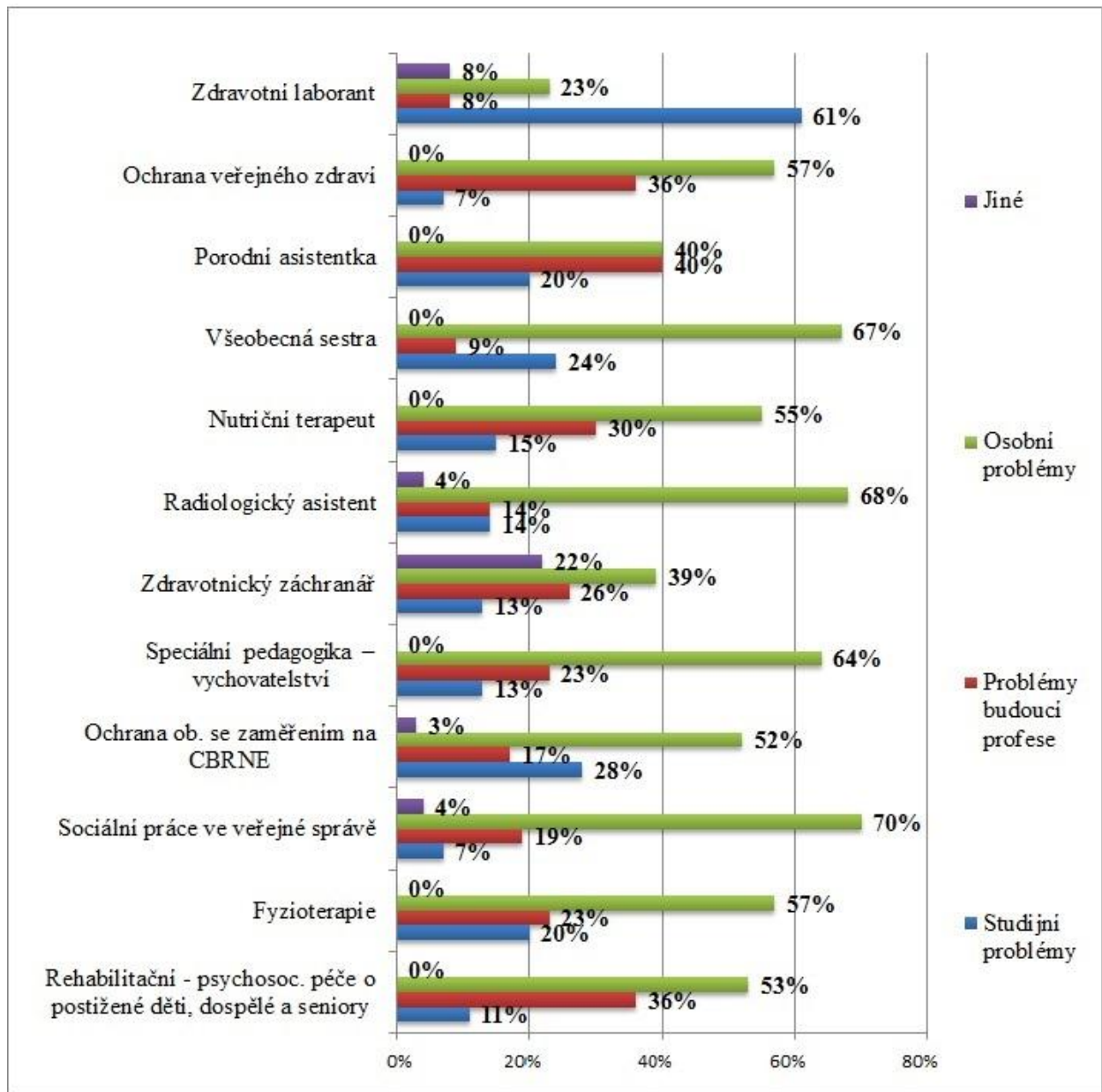

Zdroj: vlastní výzkum

Tato otázka je klíčová k potvrzení či vyvrácení mé hypotézy číslo 2. Studijní problémy však zaujímají pouze 18% celkových odpovědí na tuto otázku. Nejvíce studentů (55%) by chtělo v psychologické poradně řešit osobní problémy. Druhý nejčastější problém respondenti vidí v otázkách budoucí profese (24%). Tato otázka byla polouzavřená a dotázaní měli možnost zvolit odpověď „jiné“, ve které se mohli specifičtěji vyjádřit. Tuto možnost zvolila 3% respondentů. Z konkrétních odpovědí bylo nejčastější volbou žádné poradenství, nedůvěra v účinnou pomoc, kterou vyjádřilo pět dotázaných. Tři respondenti naopak uvedli odpověď, že by chtěli řešit vše, jakýkoli aktuální stav. Jeden student zde také projevil zájem o (před)manželské poradenství.

Graf č. 15: Procentuální podíl odpovědí na otázku č. 11 v dotazníkovém šetření dle oborů

Otázka č. 11 v dotazníku zněla: O jaké psychologické poradenství byste měl(a) zájem?

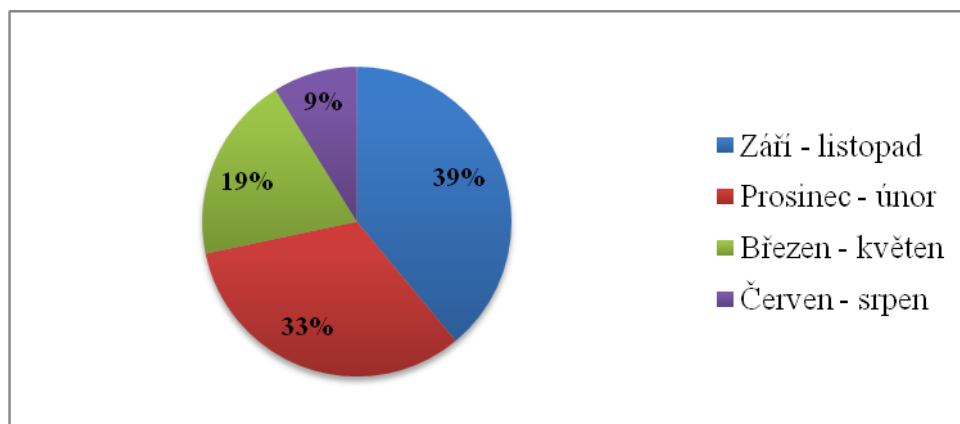
Zdroj: vlastní výzkum

Tento graf nám procentuálně ukazuje, jaké problémy by chtěli řešit zástupci prvních třech ročníků bakalářských oborů na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Například obor Zdravotní laborant z 61% preferuje pomoc v rámci studijních problémů. Sociální práce ve veřejné správě naopak upřednostňuje ze 70% poradenství s osobními

problémy. 40% respondentek oboru Porodní asistentka by volilo poradenství v oblasti budoucí profese.

Graf č. 16: Procentuální podíl odpovědí na otázku č. 12 v dotazníkovém šetření

Otázka č. 12 v dotazníku zněla: V jakém období byste nejspíše navštívil(a) psychologickou poradnu?

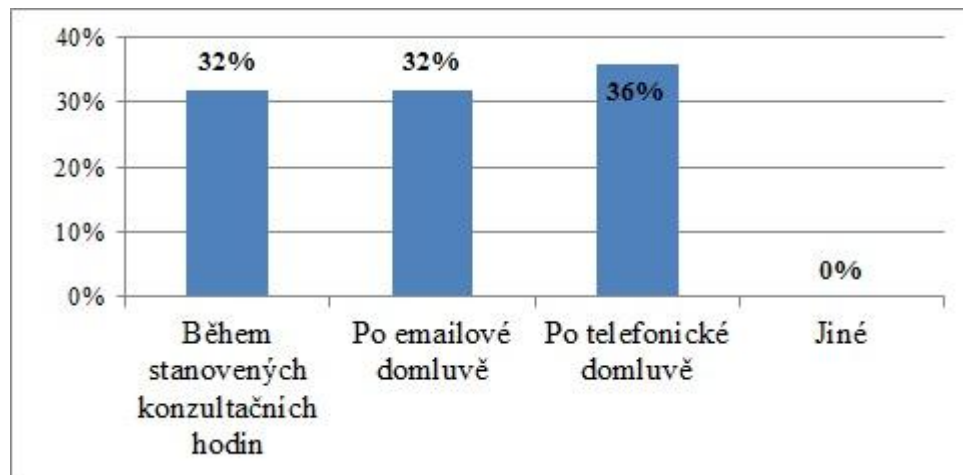

Zdroj: vlastní výzkum

Cílem této analýzy bylo zjistit, zda se zkoušková období promítanou do preferencí respondentů. Nejvyšší příčku jsem očekávala od zimního období prosinec – únor, kdy blížící se Vánoce a na to navazující zkouškové období bývá častým stresorem. Tuto variantu však zakroužkovalo pouze 33% respondentů. Nejvíce studentů (39%) zvolilo první semestrové období září až listopad. Pro březen až květen hlasovalo 19% studentů a pro zbývající červen až srpen bylo 9% dotázaných. Odpovědí bylo celkem 273 a to z důvodu, kdy někteří studenti zvolili více možných odpovědí. Veškeré odpovědi jsou zahrnuty v grafu. Jeden dotazník obsahoval i připsanou zakroužkovanou odpověď „jiné“.

Graf č. 17: Procentuální podíl odpovědí na otázku č. 13 v dotazníkovém šetření

Otázka č. 13 v dotazníku zněla: Preferoval(a) byste návštěvu

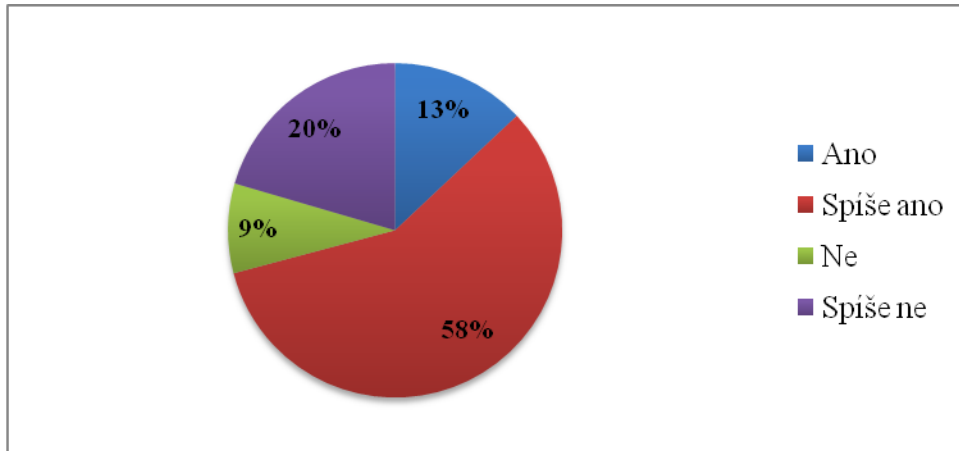

Zdroj: vlastní výzkum

Touto otázkou jsem chtěla zjistit, jaký způsob domluvy konzultací by respondenti upřednostnili. Z mého dotazníkového šetření vyplývá, že studenti Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích by si z 36% (92 odpovědí) přáli domlouvat konzultace telefonicky. 32% (83 dotázaných) studentů by volilo návštěvu psychologické poradny během stanovených konzultačních hodin. Emailovou formu poté zvolilo 32% (81 respondentů). Variantu jiné, která byla určena pro specifické možnosti, zvolila pouze jedna respondentka. Ta sdělila, že by preferovala osobní kontakt. Graf se skládá z celkem 257 odpovědí díky uvedení více variant od některých respondentů.

Graf č. 18: Procentuální podíl odpovědí na otázku č. 14 v dotazníkovém šetření

Otázka č. 14 v dotazníku zněla: Přejete si vznik psychologické poradny na ZSF JU?

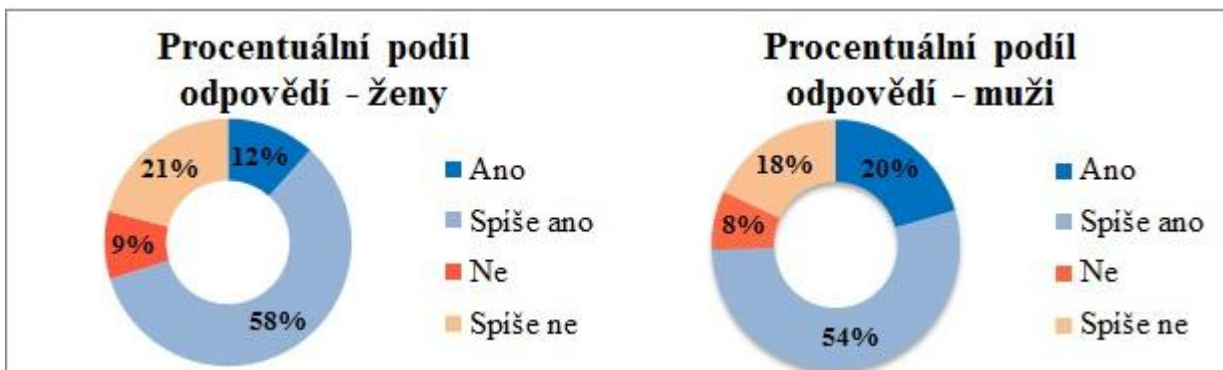

Zdroj: vlastní výzkum

Tato analýza je jádrem celé mé bakalářské práce. Výsledkem je zjištění, zda si studenti Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity přejí vznik psychologické poradny na naší fakultě. Ano zvolilo 33 (13%) respondentů. Variantu spíše ano naškrtilo 147 (58%) dotázaných studentů. Záporně se k tomuto kroku staví 29% vysokoškoláků. 22 (9%) dotázaných odpovědělo ne a 52 (20%) respondentů je spíše proti vzniku. Pro vznik specializované služby tak kladně odpovědělo 71% respondentů.

Graf č. 19: Procentuální podíl odpovědí na otázku č. 14 v dotazníkovém šetření dle pohlaví

Otázka č. 14 v dotazníku zněla: Přejete si vznik psychologické poradny na ZSF JU?

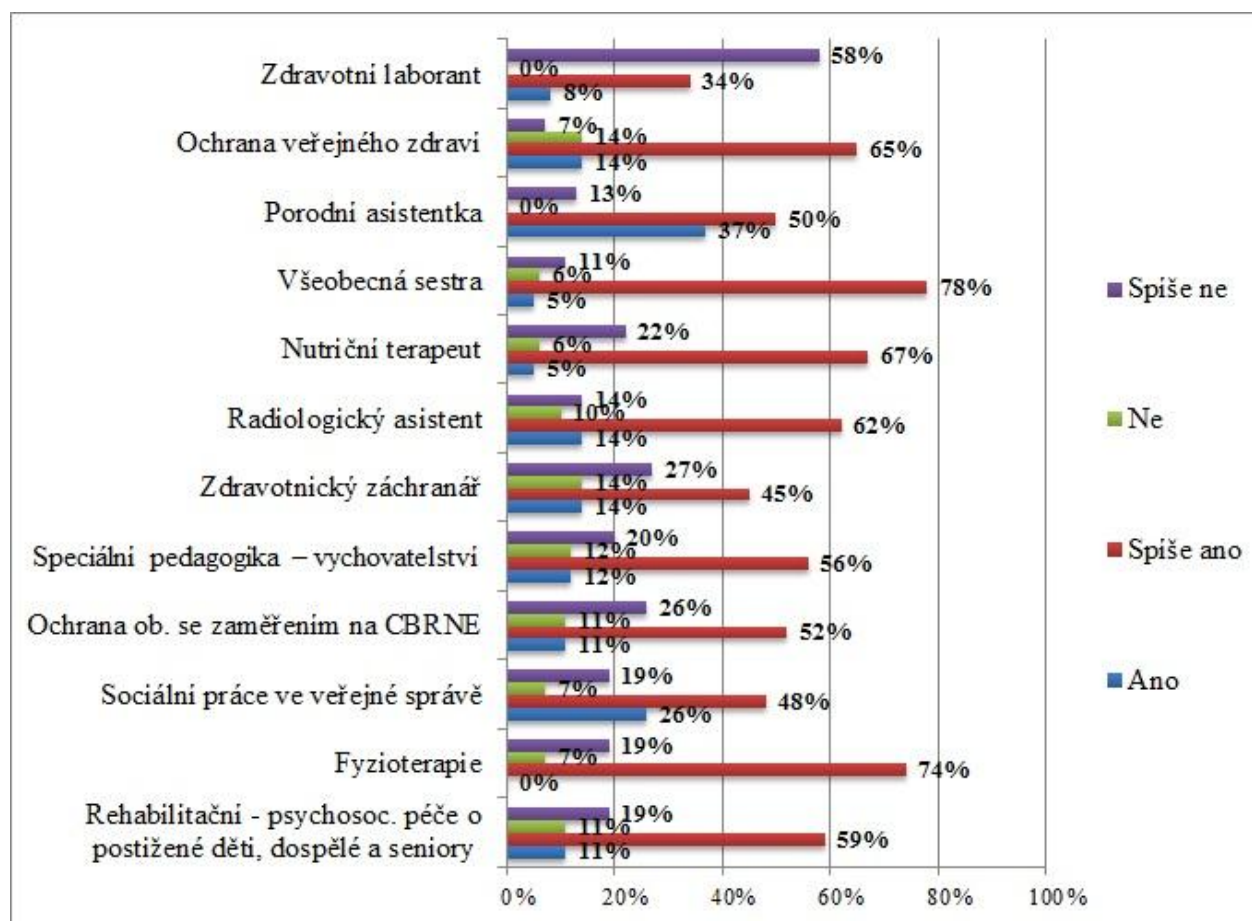

Zdroj: vlastní výzkum

Na tuto otázku odpovědělo celkem 215 žen (jedna respondentka tuto otázku vynechala) a 39 mužů. Celkem jsem analyzovala 254 odpovědi. Z grafu číslo 19 vyplývá, že pro vznik psychologické poradny na ZSF JU je 70% studentek a 74% studentů.

Graf č. 20: Procentuální podíl odpovědí na otázku č. 14 v dotazníkovém šetření dle oborů

Otázka č. 14 v dotazníku zněla: Přejete si vznik psychologické poradny na ZSF JU?

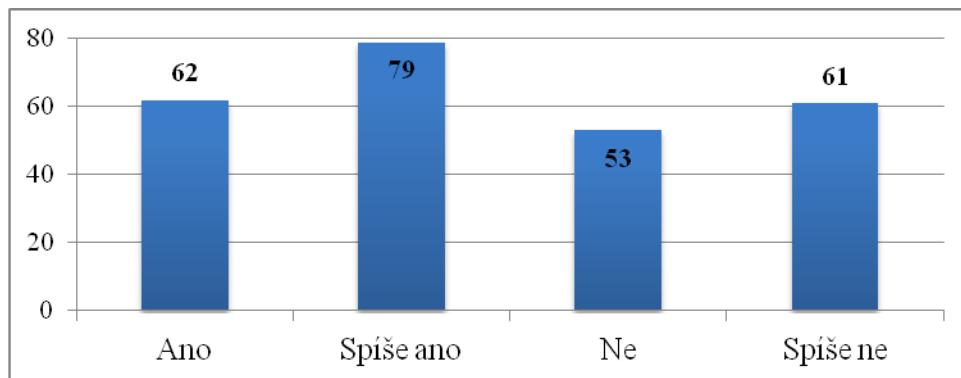
Zdroj: vlastní výzkum

Tento graf blíže analyzuje odpovědi respondentů prvních třech ročníků jednotlivých bakalářských oborů Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Některé obory se ve svých preferencích velmi liší. Například obor Porodní asistentka je z 37% pro vznik vysokoškolské psychologické poradny na ZSF JU. 78% respondentek oboru Všeobecná sestra zaujímá postoj spíše pro vznik této specializované služby. Záporný postoj k vzniku této poradny vyjádřilo 14% respondentů oborů Ochrana veřejného zdraví a Zdravotnický záchranář.

Největší rozdíl se ukázal v odvětví Zdravotních laborantů, kde 58% dotázaných studentů uvedlo spíše záporné stanovisko ke vzniku tohoto psychologického zařízení.

Graf č. 21: Počty odpovědí na otázku č. 15 v dotazníkovém šetření

Otázka č. 15 v dotazníku zněla: Bylo by pro vás z časových důvodů obtížné navštěvovat psychologickou poradnu na jiné fakultě?

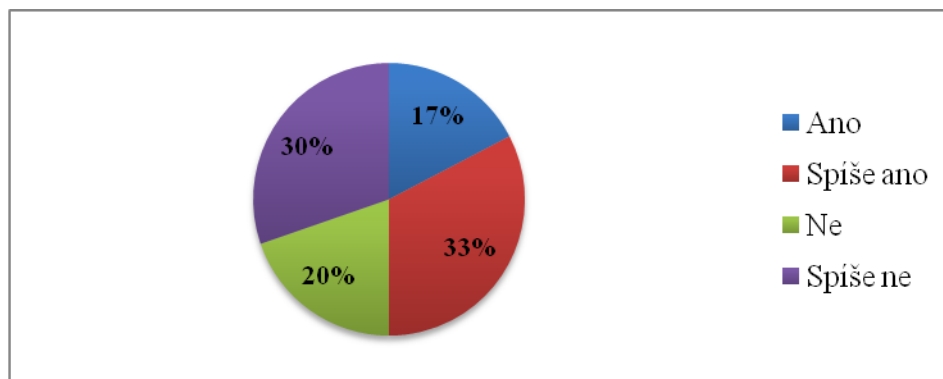

Zdroj: vlastní výzkum

Tento graf analyzuje, zda studenti mají časové možnosti k navštěvování vysokoškolské psychologické poradny na jiné fakultě. 55% respondentů vyjádřilo neochotu navštívit odborné centrum na jiné fakultě Jihočeské univerzity z časových důvodů. 45% odpovědí je opačného názoru.

Graf č. 22: Procentuální podíl odpovědí na otázku č. 16 v dotazníkovém šetření

Otázka č. 16 v dotazníku zněla: Odradilo by vás docházení/dojíždění na jinou fakultu od návštěvy psychologické poradny?

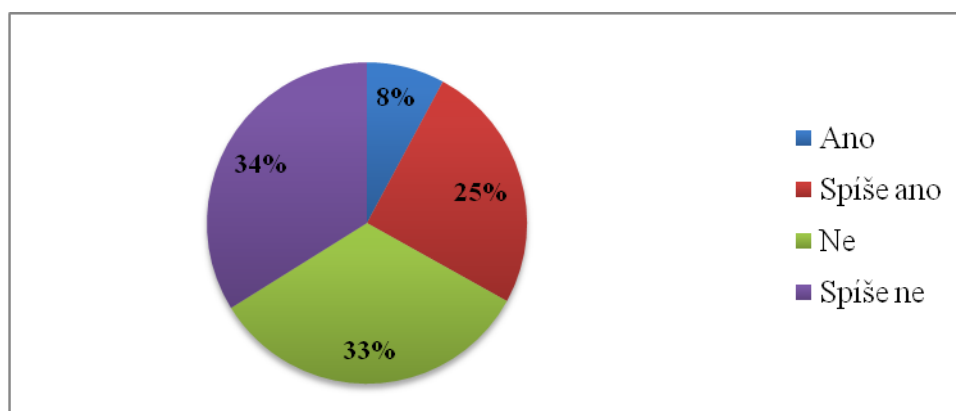

Zdroj: vlastní výzkum

Tento graf přináší informaci, zda jsou studenti ochotni docházet či dojíždět do psychologické poradny na jinou fakultu Jihočeské univerzity. Tuto otázku vyplnilo celkem 254 dotázaných. Jeden respondent tuto otázku vynechal. Výsledek této analýzy je nerozhodný. ½ studentů odpověděla, že by jí cestování za odbornou pomocí odradilo; druhá polovina naopak nevidí v docházení či dojíždění do psychologické poradny na jiné fakultě jako problém.

Graf č. 23: Procentuální podíl odpovědí na otázku č. 17 v dotazníkovém šetření

Otázka č. 17 v dotazníku zněla: Zabránilo by vám řešit svůj problém (studijní, osobní,...) prostředí jiné fakulty?

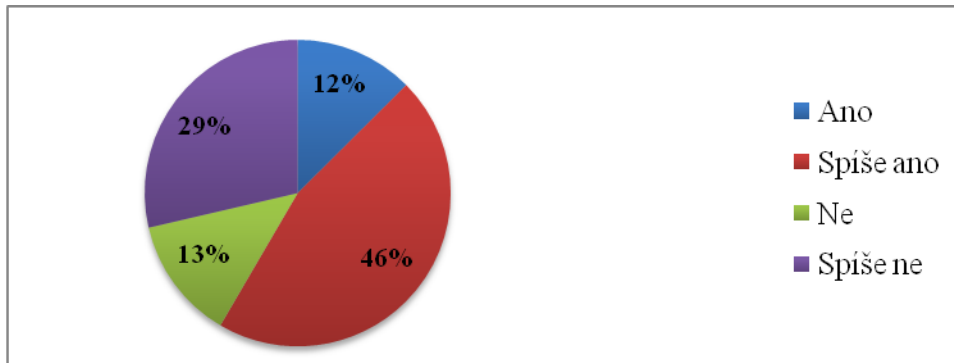

Zdroj: vlastní výzkum

Prostředí může hrát vliv v rozhodnutí, zda psychologickou poradnu na jiné fakultě navštívit či ne. Tento graf nám ukazuje, že 67% studentů nemá s jiným prostředím potíže. Zbýlých 33% respondentů má jiný názor a poradenství by kvůli této překážce nevyhledali. Tuto otázku vyplnilo celkem 254 dotázaných. Jeden z respondentů tento dotaz nevyplnil.

Graf č. 24: Procentuální podíl odpovědí na otázku č. 18 v dotazníkovém šetření

Otázka č. 18 v dotazníku zněla: Při sdíleném financování, byl(a) byste ochoten(a) se finančně podílet na úhradě konzultací?

Zdroj: vlastní výzkum

Tato otázka měla za cíl zjistit ochotu studentů finančně se podílet na úhradě konzultací. 32 (12%) respondentů odpovědělo, že by finančně participovali na chodu psychologické poradny. 117 (46%) studentů zakroužkovalo odpověď „spíše ano“. Záporného názoru je 33 (13%) dotázaných. Zbýlých 73 (29%) respondentů by se spíše finančně neúčastnilo.

Tabulka č. 1: Kompletní výsledky dotazníkového šetření

Výsledky kvantitativního výzkumu celkem 151 Respondenti																																						
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30								
1. Jaké je vaše věk?	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75-84	85+	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
2. Jaké je vaše pohlaví?	muž	žena	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30						
3. Jaké je vaše vzdělání?	1. základní	2. nižší sekundární	3. vyšší sekundární	4. terciární	5. postgraduální	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30			
4. Jaké je vaše zaměstnání?	1. nezaměstnaný	2. zaměstnaný	3. podnikatel	4. důchodce	5. jiný	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30			
5. Jaké je vaše bydliště?	1. město	2. vesnice	3. obecní území	4. ostatní	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30				
6. Jaké je vaše příjmové pásmo?	1. do 10 000 Kč	2. 10 000 - 20 000 Kč	3. 20 000 - 30 000 Kč	4. 30 000 - 40 000 Kč	5. 40 000 - 50 000 Kč	6. 50 000 - 60 000 Kč	7. 60 000 - 70 000 Kč	8. 70 000 - 80 000 Kč	9. 80 000 - 90 000 Kč	10. 90 000 - 100 000 Kč	11. 100 000 - 110 000 Kč	12. 110 000 - 120 000 Kč	13. 120 000 - 130 000 Kč	14. 130 000 - 140 000 Kč	15. 140 000 - 150 000 Kč	16. 150 000 - 160 000 Kč	17. 160 000 - 170 000 Kč	18. 170 000 - 180 000 Kč	19. 180 000 - 190 000 Kč	20. 190 000 - 200 000 Kč	21. 200 000 - 210 000 Kč	22. 210 000 - 220 000 Kč	23. 220 000 - 230 000 Kč	24. 230 000 - 240 000 Kč	25. 240 000 - 250 000 Kč	26. 250 000 - 260 000 Kč	27. 260 000 - 270 000 Kč	28. 270 000 - 280 000 Kč	29. 280 000 - 290 000 Kč	30. 290 000 - 300 000 Kč								

Zdroj: vlastní výzkum

Vysvětlivky: celkem odpovědělo 255 respondentů. Veškeré odpovědi jsou zaznamenány v této tabulce. Počty odpovědi nedávají vždy součet 255 z důvodu, že některý z respondentů zakroužkoval více odpovědí či naopak některou z uvedených otázek vynechal.

5 DISKUZE

Cílem této práce bylo zjistit, jaký zájem projevují studenti Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity o možnost vybudování pojednávaného odborného psychologického pracoviště.

Výzkumná část mé práce se skládá z kvantitativního výzkumu. Pro zjištění zájmu studentů o specializované pracoviště a druh preferovaného poradenství jsem sestavila dotazník, který obsahuje 18 otázek. V prvních čtyřech otázkách zjišťuji identifikační údaje respondentů jako je pohlaví, studijní obor, ročník studia a velikost lokality místa bydliště. Další otázky jsou zaměřeny na téma vzniku vysokoškolské psychologické poradny na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

Dle respondentky Boukalové (z Psychologického poradenského centra FF UK v Praze) je vysokoškolské psychologické poradenství pro mnohé studenty klíčové. Někdy se člověk může dostat do složité životní situace, mít psychické obtíže či dokonce prožít tragickou, traumatickou událost, která mu komplikuje dokončit studium. Zesílená podpora a vhodně zvolené poradenství může být zásadní. Díky odborné pomoci může student obor absolvovat a vykonávat svou profesi. Proto se domnívám, že je toto téma velmi aktuální a důležité.

Oslovila jsem proto 20% studentů ZSF JU, bakalářských oborů v prezenční formě studia a analyzovala jejich názor na zmíněnou problematiku. Z grafu číslo 4 (s. 31) je patrné, že v mém dotazníkovém šetření jsou zastoupeny převážně ženy, tvoří 85% z celkového počtu 255 respondentů. Muži ovlivňují výzkum z 15%. Z toho vyplývá převaha dámského úhlu pohledu na danou problematiku. Z důvodu neproporcionálního zastoupení pohlaví v dotazníku jsem zpracovávala některé grafy samostatně pro respondenty a respondentky. Na druhou stranu je nutno uvést, že v této nevyváženosti se zrcadlí i poměr studentů a studentek na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity.

Toto dotazníkové šetření pokrylo první tři ročníky všech 12 oborů, až na jedinou výjimku a to, obor Nutriční terapeut, třetí ročník. Graf číslo 5 (s. 32) procentně analyzuje zastoupení jednotlivých oborů. Maximální počet dotázaných respondentů na obor byl stanoven na 27

studentů (na ročník - prvních devět příchozích na přednášku), nicméně tohoto maxima dosáhly pouze některé obory. Ve zbývajících oborech odpověděl nižší počet respondentů, někdy i pouze jediný (na jeden obor a ročník).

Poslední identifikační otázka respondentů se zaměřuje na velikost místa bydliště. Procentuálně je vyjádřena v grafu číslo 6 (s. 33). Studenti měli možnost zařadit se do pěti různých skupin. Složení respondentů, pokud jde o lidnatost sídel, z nichž pocházejí, je vyvážené (bereme-li v potaz poměrné zastoupení těchto lokalit v České republice). Nedochozí tak ke zkreslení dat s ohledem na jejich nerovnoměrné zastoupení ve zkoumaném vzorku. Při kombinaci tohoto kritéria s otázkou číslo 9 (Navštívil(a) byste v případě problému psychologickou poradnu?) se ukázalo, že velikost sídla, z nichž příslušný respondent pochází, neměla příliš vliv na charakter odpovědi. Pouze při porovnání respondentů pocházejících z nejmenších sídel byl patrný určitý rozdíl oproti těm, kteří žijí v lokalitě nad 50 000 obyvatel. Tito totiž v průměru projeví menší zájem o návštěvu poradny než prvně jmenovaní. Nicméně tento rozdíl není natolik výrazný, abych z něj mohla usuzovat na nějaké hlubší závěry.

Dle Freibergové et al. (2000) by student měl mít možnost poskytnutí psychologického poradenství vždy, když pocítí potřebu této odborné pomoci. Důležité je, aby bylo pro studenty dobře dostupné. Poradenství by mělo mít preventivní charakter, pomáhat s indikováním možných problémů a vést k optimalizaci životní cesty.

Výše jsem ukázala (graf číslo 7, s. 33), že téměř všichni oslovení respondenti (99%) věří v užitečnost psychologické pomoci; a to i přesto, že jen menší část (18%) z nich má přímou zkušenost s tímto typem poradenství (graf číslo 8, s. 34). Na druhou stranu je třeba konstatovat, že u více než poloviny (57%) dotázaných se v jejich okolí vyskytl někdo, kdo již odbornou psychologickou pomoc vyhledal (graf číslo 9, s. 34). Jde tedy, dle mého soudu, o nikoli nepodstatné zjištění. Přináší totiž zajímavou zpětnou vazbu týkající se nemalé potřeby využití PP, jakkoli je tato potřeba doložena nikoliv v rovině přímé (tedy vlastní zkušeností), ale spíše nepřímé, kdy se jedná o někoho ze sociálního prostředí respondenta, který měl s PP již co do činění.

Právě zmíněné zjištění o poměrně značné potřebnosti PP však nedoprovází povědomí o konkrétní možnosti, kam se s těmito problémy obracet. Pouhá 2% dotazovaných na tuto otázku odpověděla kladně, což patřilo k největším překvapením v rámci dotazníkového šetření (graf číslo 10, s. 35). O to více je tento výsledek zarážející, víme-li, že poměrně vysoké množství respondentů se ať přímo, či nepřímo s psychologickým poradenstvím setkalo. Z toho lze usuzovat, že zájem naprosté většiny respondentů o psychologickou pomoc byl spíše povrchní a dosud tak nebyli nuceni se o ni vážně zajímat. S tím pak souhlasí i nízké zastoupení studentů ZSF JU mezi klienty Vysokoškolské psychologické poradny JU na Pedagogické fakultě (graf číslo 2, s. 22). U této poradny jsem očekávala, že o ní mají studenti naší fakulty jisté povědomí. Bohužel kladně odpověděla pouze jediná studentka. Velmi zajímavá však byla odpověď od jedné respondentky, která by o pomoc žádala v kabinetě PhDr. Hály. Je předvídatelné, že student upřednostní pomoc od známého člověka, než navštíví poradnu v cizím prostředí a s neznámými lidmi. Je chvályhodné, že někteří akademičtí pracovníci ZSF JU jsou takto ochotni pomáhat.

Důležitou otázkou je, zda by student v případě problému psychologickou poradnu navštívil. Tuto problematiku blíže rozebírají grafy číslo 11 a 12 (s. 36). 69% respondentů by specializované poradenství vyhledalo. Pokud se na tuto otázku podíváme blíže, zjistíme, že ženy by měly vyšší podíl návštěvnosti než muži. Výzkum dobré praxe ve Vysokoškolské psychologické poradně JU a výsledky mého dotazníkového šetření prokazují v tomto směru podobné tendence. Respondentka Bajgarová uvádí, že klienty Vysokoškolské psychologické poradny JU jsou z 80% ženy. Dle mého dotazníkového šetření by 73% dotázaných žen se svým problémem psychologickou poradnu navštívilo. Z 39 dotázaných mužů by jich pouze 49% řešilo problém pomocí psychologického poradenství. Důležité je zjistit, proč by zbylí studenti této odborné pomoci nevyužili. Tuto podstatu jsem analyzovala v grafu číslo 13 (s. 37). Výzkum ukazuje, že každý druhý respondent vidí důvod, proč nevyhledat psychologickou pomoc, ve strachu ze svěřování cizí osobě. Dalším častým důvodem byla nedůvěra v účinnou pomoc či například spoléhání jen sám na sebe.

Z teoretických východisek, která jsem využila při přípravě této práce, vyplynulo a zároveň to bylo i jednou ze vstupních hypotéz, že studenti budou preferovat poradenství v oblasti studijní úspěšnosti. Tato teze se však nepotvrdila, když o tuto formu poradenství projevila eventuální

zájem pouze necelá pětina respondentů (graf číslo 14, s. 38). Naopak u nich převažovala (z 55%) preference řešení problémů osobního charakteru. Tento výsledek se téměř shoduje s grafem číslo 3 (s. 23), který analyzuje problémy, s kterými klienti nejčastěji přicházejí do Vysokoškolské psychologické poradny JU. Také problematika budoucího uplatnění byla mezi frekventovanějšími odpověďmi mého dotazníkového šetření. Skutečnost, že se má vstupní hypotéza nepotvrdila, však nijak nepodlamuje smysluplnost zřízení poradny na naší fakultě. Jak vyplynulo z příkladů dobré praxe, problémy osobního charakteru se nezřídka prolínají se studijními těžkostmi, které dotyční chtějí řešit formou psychologické pomoci. Nezřídka jde totiž o spojité nádoby, kdy jedna životní oblast má značný vliv na druhou, aniž by to klient byl schopen zpočátku rozpoznat. **Tuto hypotézu číslo 2 (více než 50% respondentů očekává od psychologické poradny pomoc v otázkách studijní úspěšnosti) tedy těmito výsledky vyvracím.** Otázku číslo 11 jsem analyzovala i podle jednotlivých oborů (graf č. 15, s. 39). Hodnoty podle jednotlivých oborů jsou vesměs podobné celkovému průměru (popř. se od něj zásadně neodchylují). Výjimkou je jedině obor Zdravotní laborant. Výsledky respondentů tohoto oboru jsou velmi odlišné od ostatních, kdy zde dominuje potřeba řešit studijní problémy (z 61%). Zřejmě na to nepůsobil nižší počet respondentů (5% z celkového počtu dotázaných), který se vyskytl i u některých jiných oborů, kde však byly výsledky bližší celkové výslednici. Na vině není ani jiný poměr počtu respondentů a respondentek. Na základě dostupných zdrojů tak nemám pro tuto skutečnost uspokojivé vysvětlení.

Následně studenti odpovídali na otázku, v jakém období roku by pravděpodobně využili služeb PP (graf č. 16, s. 40). Předpokládala jsem v návaznosti na publikační závěry prof. Kohoutka (Kohoutek, 2015), že frekvence návštěv bude mít souvislost se zkouškovými obdobími. Tato teze se však zcela nepotvrdila ani u jiných dotazovaných poraden, ani v mém vlastním výzkumu. Závěry obou šetření jsou tak v zásadě ve shodě. Nejvyšší zájem studenti projeví v období zimního semestru, v dalším průběhu akademického roku pak byla patrná sestupná tendence.

Další otázka směřovala na formu domluvy pro případnou konzultaci v PP (graf č. 17, s. 41). Zde se ukázaly podstatné rozdíly oproti zjištěním nabytým z ostatních zkoumaných poraden. Tam totiž klienti zcela preferovali domluvu emailovou formou. V případě mého dotazníku však byly všechny uvedené varianty téměř v rovnováze.

Jednu z klíčových otázek představoval dotaz, zda si studenti přejí zřízení PP na naší fakultě (graf č. 18, s. 42). Zde se má hypotéza (více než 50% respondentů si přeje vznik Psychologické poradny pro studenty ZSF JU), předpokládající kladné stanovisko, potvrdila. Téměř ¾ respondentů tento názor sdílely. **Tato hypotéza je tedy potvrzena.** I když na dotaz po využití PP odpovídaly kladně častěji respondentky než respondenti (graf č. 12, s. 36), u této otázky nebyly zjištěny rozdílnosti mezi preferencí mužů a žen (graf č. 19, s. 42). V rozdělení podle oborů (graf č. 20, s. 43) se opět vymyká obor Zdravotní laborant, kde převládl negativní postoj ke zřízení tohoto specializovaného střediska, kde bylo toto stanovisko (jako u jediného oboru) v úrovni nad 50%.

V pozadí následujících tří otázek (graf č. 21-23, s. 44-45) stála obava, zda by se PP na naší fakultě mohla uplatnit v konkurenci již existujících vysokoškolských poradenských center v Českých Budějovicích. Tyto pochybnosti odpovědi respondentů v zásadě rozptýlily. Víme již, že pro nemalou část z nich by návštěva PP na jiné fakultě představovala časový problém, stejně jako by její návštěvě mohlo bránit neznámé prostředí. Dojíždění či docházení do jiné PP by zhruba pro polovinu dotázaných bylo komplikované.

Poslední otázka byla zaměřena na možnou spoluúčast klientů na financování konzultací (graf. č. 24, s. 46). Je rozhodně pozitivním zjištěním, že pro takřka 60% z nich sdílené financování přicházelo v úvahu, a tudíž by tento počet dotázaných neodradilo od řešení problému pomocí PP. Je samozřejmě otázkou, v jaké konkrétní výši by se toto spolufinancování realizovalo. To by potom mělo zcela nepochybně zásadní vliv na návštěvnost zřízeného centra.

6 ZÁVĚR

Bakalářská práce se skládala z teoretické a praktické části. V teoretické části jsem vymezila základní okruh problémů, s nimiž se vysokoškolští studenti musejí v současné době potýkat a které jsou řešitelné skrze psychologickou pomoc. Ta se týká věkové kategorie osob, které jsou dnes v psychologickém diskurzu vyčleňovány nově jako specifická kategorie, jež zasluhuje intenzivnější přístup při řešení některých zvláště frekventovaných problémů. Dále jsem se zabývala vymezením pojmu poradenství a jeho aplikaci ve vysokoškolském prostředí. Nastínila jsem rovněž stručné dějiny vysokoškolského psychologického poradenství jak v zahraničí, tak i na našem území. Jistě nebylo překvapivým zjištěním, že zahraniční vývoj tu šel výrazněji kupředu než u nás. Nicméně první pokusy o zřízení příslušných zařízení se na našem území daly již v meziválečném období, aby však k jejich zvýšenému nárůstu došlo až v době zcela nedávné.

Zcela nezbytné se jevílo přiblížení tří vybraných příkladů dobré praxe – tedy vysokoškolských pracovišť, kde již fungují etablovaná specializovaná pracoviště zabývající se pomocí univerzitním studentům a pracovníkům. S jejich vedoucími pracovníky jsem provedla kvalitativní výzkum formou polostrukturovaných rozhovorů a zjišťovala jsem informace týkající se jejich fungování, struktury klientů a forem pomoci, kterou poskytují.

Jádro celé práce představuje praktická část, v níž jsem publikovala výsledky kvantitativního výzkumu. Provedla jsem jej formou anonymního dotazníkového šetření na ZSF JU mezi studenty prezenčního studia bakalářských oborů. Vstupními hypotézami byly předpoklady, že více než polovina respondentů si bude přát vznik Vysokoškolské psychologické poradny a že více než 50% studentů bude chtít v rámci zřízené poradny řešit studijní problémy. První hypotéza se potvrdila – 71% se vyjádřilo kladně ke zřízení tohoto specializovaného pracoviště. Druhý předpoklad naplněn nebyl, když zájem o pomoc se studijními problémy deklarovalo pouze 18% dotázaných. Nicméně kvantitativní výzkum přinesl i některá jiná neméně závažná zjištění. 99% respondentů považuje psychologickou pomoc za užitečnou, ačkoliv jen menší část z nich má přímou či nepřímou zkušenost s jejím využitím. S tímto zjištěním se pak na druhé straně rozcházel velmi slabé povědomí o znalosti konkrétních vysokoškolských psychologických poraden v Českých Budějovicích. Zajímavým výsledkem byl i poměrně vysoký počet

dotazovaných, kteří by byli ochotni se finančně spolupodílet na úhradě konzultací v poradně.

Z výše řečeného vyplývá, že předkládaná práce splnila svůj účel. Prokázala jasný zájem studentů ZSF JU o vysokoškolské psychologické poradenství a možnou pomoc v těžkých životních situacích, které vždy nemusí být přímo spojeny se studiem na VŠ, nicméně se do něho nepřímo promítají. I tento rozměr života studentů by měl být vnímán vlastní univerzitní institucí a ta by tak měla přispívat k psychologické pohodě svých studentů, neboť je to i v jejím vlastním zájmu a může to konec konců přispívat i k pozitivnímu vnějšimu obrazu fakulty jako takové.

7 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

- (1) ARNETT, Jeffrey J., Rita ŽUKAUSKIENĚ a Kazumi SUGIMURA. The new life stage of emerging adulthood at ages 18–29 years: implications for mental health. *The Lancet Psychiatry*. 2014, **1**.(7.), s. 569-576.
- (2) ASOCIACE VYSOKOŠKOLSKÝCH PORADCŮ. O nás. In: *Asociace vysokoškolských poradců* [online]. [Brno], ©2008-2015. [cit. 2015-11-19]. Dostupné z: <http://www.asociacevsp.cz/eticky-kodex>
- (3) ASOCIACE VYSOKOŠKOLSKÝCH PORADCŮ. *Newsletter Asociace vysokoškolských poradců* [online]. Asociace vysokoškolských poradců, 2016, únor 2016(4) [cit. 2016-06-10]. Dostupné z: <http://www.asociacevsp.cz/photos/files/new%20AVSP%204%202016.pdf>
- (4) DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2000. ISBN 978-80-246-0139-7.
- (5) DLOUHÁ, D. Problematika stresu vysokoškolských studentů u zkoušky. In: *Aktuální otázky vysokoškolského poradenství: sborník z konference konané na Jihočeské univerzitě ve dnech 12.-13. září 2000 rovněž jako 8. seminář k problematice poradenských center pro studenty na vysokých školách v České republice*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2001, s. 17-22. ISBN 80-7040-679-8.
- (6) FREIBERGOVÁ, Zuzana et al. *Vysokoškolské poradenství*. 2. vyd. Praha: Centrum pro studium vysokého školství, 2000, 71 s. Řízení vysokých škol. ISBN 80-86302-11-3.
- (7) GAJDOŠOVÁ, Eva a Gabriela HERÉNYIOVÁ. *Rozvíjení emoční inteligence žáků: prevence šikanování, intolerance a násilí mezi dospívajícími*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2006. Pedagogická praxe. ISBN 80-7367-115-8.
- (8) HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ. *Velký psychologický slovník*. Ilustroval Karel NEPRAŠ. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-686-5.
- (9) HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 3. vyd. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0219-6.
- (10) HŘEBÍČEK, Libor. K pojetí poradenství pro vysokoškolské studenty. *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity: Studia minora Facultatis philosophicae Universitatis Brunensis. Series paedagogica. Studia paedagogica*. Brno: Masarykova univerzita, 1997, 2. vyd, 65-81 s. ISSN 1211-6971.

- (11) CHAMOUTOVÁ, Hana. *K problematice stresu prožívaného studenty během vysokoškolského vzdělávání* [online]. [Praha], [2004], s. 1-4 [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: http://www.agris.cz/Content/files/main_files/61/139341/cham.pdf
- (12) KOHOUTEK, Rudolf. Stresy a psychická traumata studentů vysokých škol. In: *Psychologie v teorii a praxi* [online]. [Brno]: Blog.cz, 2014, [cit. 2015-12-02]. Dostupné z: <http://rudolfkohoutek.blog.cz/1408/stresy-a-psychicka-traumata-studentu-vysokych-skol>
- (13) KOHOUTEK, Rudolf. Psychologické poradenství na vysokých školách. In: *Psychologie v teorii a praxi* [online]. [Brno]: Blog.cz, 2015, [cit. 2015-11-07]. Dostupné z: <http://rudolfkohoutek.blog.cz/1508/psychologicke-poradenstvi-na-vysokych-skolach>
- (14) KOZEL, Roman. *Moderní marketingový výzkum: nové trendy, kvantitativní a kvalitativní metody a techniky, průběh a organizace, aplikace v praxi, přínosy a možnosti*. Praha: Grada, 2006. Expert (Grada Publishing). ISBN 80-247-0966-X.
- (15) KOZEL, Roman, Lenka MYNÁŘOVÁ a Hana SVOBODOVÁ. *Moderní metody a techniky marketingového výzkumu*. Praha: Grada, 2011. Expert (Grada Publishing). ISBN 978-80-247-3527-6.
- (16) KOZLOVÁ, Lucie. Přednášky na téma *Základní metody a techniky sběru dat*. České Budějovice: Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity, 2013.
- (17) KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Sestra a stres: příručka pro duševní pohodu*. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-3149-0.
- (18) MŠMT. Vzdělávání. In: *Msm.cz* [online]. Praha: Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy, ©2013–2016 [cit. 2016-03-07]. Dostupné z: <http://www.msm.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/bolonsky-proces-2>
- (19) MUSIL, Jiří V a Marcela MUSILOVÁ. *Prolegomena psychologického poradenství: úvod do psychologického výchovného a kariérního poradenství pro sociální pedagogy*. 1. vyd. Olomouc: Psychologická a výchovná poradna, 2009, 95 s. ISBN 978-80-903449-8-3.
- (20) NAKONEČNÝ, Milan. *Lexikon psychologie*. 1.vyd. Praha: Vodnář, 1995, 397 s. ISBN 80-85255-74-x.
- (21) NOVÁK, Tomáš. *Jak bojovat se stresem: protistresové rituály a mýty o stresu: podivínství a mezilidské vztahy: zásady laického poradenství: dotazníky, testy, relaxační techniky*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2004, 140 s. Psychologie pro každého. ISBN 8024706954.

- (22) PLAMÍNEK, Jiří. *Tajemství motivace: jak zařídit, aby pro vás lidé rádi pracovali*. 3., rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Poradce pro praxi. ISBN 978-80-247-5515-1.
- (23) PRUDKÝ, Libor, Petr PABIAN a Karel ŠIMA. *České vysoké školství: na cestě od elitního k univerzálnímu vzdělávání 1989-2009*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010, 162 s. Sociologie (Grada Publishing). ISBN 978-80-247-3009-7.
- (24) *Psychologické poradenské centrum na FF UK v Praze* [online]. [Praha]: [Univerzita Karlova v Praze], [2016] [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <http://poradna.ff.cuni.cz/>
- (25) SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014. Žurnalistika a komunikace (Grada Publishing). ISBN 978-80-247-3568-9.
- (26) SMÉKAL, Vladimír. Přítomnost a perspektiva vysokoškolského poradenství v ČR: Pohled zakladatele VŠ poradny na MU v Brně na konci osmdesátých let 20. stol. In: *Vysokoškolské poradenství aktuálně* [online]. Olomouc, 2009, č. 4, s. 12-13 [cit. 2015-11-18]. Dostupné z: <http://www.euroguidance.cz/cz/publikace/zpravodaj-vysokoskolske-poradenstvi-aktualne-c-4.html>
- (27) ŠKODA, Jiří a Pavel DOULÍK. *Psychodidaktika: metody efektivního a smysluplného učení a vyučování*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011, 208 s. Pedagogika (Grada Publishing). ISBN 978-80-247-3341-8.
- (28) *Teologická fakulta: Pastoračně-psychologické poradenství* [online]. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2016 [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <https://www.tf.jcu.cz/studium-a-vzdelavani/pastoracne-psychologicke-poradenstvi>
- (29) THE AMERICAN INSTITUTE OF STRESS. Daily Life. *The American Institute of Stress* [online]. Fort Worth, [1979]. [cit. 2015-12-02]. Dostupné z: <http://www.stress.org/daily-life/>
- (30) URYCHOVÁ, H., ČIHOUNKOVÁ, J., KRUPIČKA, L. (EDITOŘI). *Aktuální problémy vysokoškolského poradenství: Trendy, metody, aktuální otázky*. Brno: Asociace vysokoškolských poradců, o.s., 2011. 190 s. ISBN 978-80-260-1198-9.
- (31) *Vysokoškolská psychologická poradna* [online]. [České Budějovice]: Crafty, [2016] [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <http://www.pf.jcu.cz/structure/poradna/index.html>

8 PŘÍLOHY

8.1 Seznam příloh

Příloha 1 – Etický kodex pracovníků vysokoškolských poraden

Příloha 2 – Otázky pro rozhovor s respondenty

Příloha 3 – Dotazník

Příloha 1 – Etický kodex pracovníků vysokoškolských poraden

Etický kodex pracovníků vysokoškolských poraden

Vysokoškolské poradenství - představuje informační a poradenské služby, související s počátkem studia, se studiem a s možnostmi uplatnění absolventů vysokých škol v praxi. Rozsah poskytovaných služeb je v kompetenci jednotlivých vysokých škol.

Informační a poradenské služby na vysokých školách jsou obvykle zajišťovány vysokoškolsky vzdělanými pracovníky, pedagogy, psychology, či dalšími odborníky, kteří poskytují nejrůznější poradenské služby a informace podle specifických problémů jednotlivých vysokých škol a zaměření studentů. Pracovník/pracovnice poradenského pracoviště poskytují informační a poradenské služby studijní, profesní, psychologické aj., tj. informace, rady, řízení, směřování, podporu rozvoje klienta, doporučení, vedení poskytované uchazečům o vysokoškolské studium, studentům, absolventům, pedagogům a dalším osobám v rámci vysoké školy - klientům/klientkám. V textu uvádíme pouze mužské varianty i pro označení pracovnice a klientka, z důvodu zpřehlednění textu.

Preambule:

Etický kodex slouží:

- k ochraně klienta před neetickou aplikací poradenství,
- ke garanci kvality poradenských služeb vysokoškolských poraden,
- k orientaci pracovníka i klienta v jeho právech a povinnostech.

Etický kodex je závazný pro pracovníky vysokoškolských poraden.

Pracovníci vysokoškolské poradny při práci s klienty dodržují následující zásady (principy):

1. Profesionální odpovědnost.

- a) Pracovník poskytuje rady všem klientům bez ohledu na jejich rasu, pohlaví, sexuální orientaci, světonázorovou orientaci či politickou příslušnost, sociální status apod.
- b) Pracovník při jednání s klienty postupuje podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, s ohledem na "zadání" klienta a v jeho zájmu.

- c) V případě střetu zájmů pracovník včas upozorní klienta na tuto možnost a odkáže jej na osobu, poradnu nebo jinou organizaci, kde toto nebezpečí nehrozí.

2. Respekt.

- a) Pracovník bere v úvahu postoje a názory klientů a respektuje právo klienta vyjádřit jeho přání, potřeby, názory, postoje a rozhodnutí.
- b) Pracovník respektuje právo klienta odmítnout nabízenou službu nebo odstoupit od ní bez uvedení důvodu.
- c) Pracovník neznehodnocuje lidskou důstojnost klienta v žádné, ani emocionálně vypjaté situaci.

3. Diskrétnost.

- a) Pracovník je vázán povinností mlčenlivosti o všech osobních skutečnostech klientů, které získal při výkonu své praxe, při výuce nebo výzkumu.
- b) Pracovník je vázán mlčenlivostí o klientech, a to i po ukončení spolupráce s poradnou nebo pracovního poměru v ní.
- c) Pracovník je odpovědný za zajištění vhodného prostoru k poradenské činnosti.
- d) Pracovník vede záznamy o klientech, poskytované službě a chrání tuto dokumentaci před případným zneužitím.
- e) Pracovník je povinen vyžádat si souhlas klienta s přítomností další osoby při individuálním či skupinovém poradenství, která se účastní náslechu nebo supervize.

4. Odbornost.

- a) Pracovník má pro svou pracovní pozici příslušné vzdělání (SŠ, VŠ, kurz terénní sociální práce, psychoterapeutický výcvik, apod.).
- b) Pracovník si průběžně prohlubuje a zvyšuje svou kvalifikaci, aby zlepšil výkonnost a efektivitu své práce.
- c) Pracovník realizuje jen takovou poradenskou činnost, která je v souladu s jeho kompetencemi, znalostmi, zkušenostmi a dovednostmi.

5. Odmítnutí.

- a) Pracovník poradny má právo odmítnout klienta, pokud si je vědom toho, že by z osobních důvodů neposkytl nestranné a nezávislé služby.
- b) Pracovník poradny má právo odmítnout klienta, pokud si je vědom toho, že není kompetentní k řešení problematiky klienta.
- c) Pracovník může odmítnout službu klientovi, v případě porušování pravidel jednání ze strany klienta, pokud klient:
 - uvádí zjevně nepravdivé údaje,
 - dlouhodobě nespolupracuje (např. nechodí na smluvené schůzky nebo neplní dohodnuté závazky),
 - nevyvíjí vlastní aktivitu k řešení problému,
 - je pod vlivem alkoholu, drog nebo chová-li se agresivně.

Příloha 2 – Otázky pro rozhovor s respondenty

- 1) Kdy a na čí popud vznikla vaše vysokoškolská psychologická poradna?
- 2) Kolik pracovníků má vaše psychologická poradna?
- 3) Jakým způsobem si vaši klienti nejčastěji domlouvají konzultaci?
- 4) Kolik studentů ročně navštíví vaši psychologickou poradnu?
- 5) V jakém období studenti nejčastěji navštěvují vaši poradnu?
- 6) S jakými problémy studenti nejčastěji přicházejí?
- 7) Studenti jakých fakult nejčastěji navštěvují vaši poradnu?
- 8) Dostáváte od klientů zpětnou vazbu?
- 9) Z jakých zdrojů financujete vaši poradnu?

Příloha 3 – Dotazník

Vážená respondentko, vážený respondente,

žádám vás o vyplnění dotazníku, který je zaměřený na psychologické poradenství na VŠ. Odpovědi budou použity **výhradně pro účely zpracování mé bakalářské práce** – Psychologická poradna pro studenty ZSF JU. Příprava specializované služby. Dotazník je **anonymní**.

S přáním krásného dne

Lenka Chudá
(studentka 3. ročníku oboru Sociální práce ve veřejné správě)

1. Pohlaví

- a) Muž
- b) Žena

2. Obor

- a) Fyzioterapie
- b) Nurse
- c) Nutriční terapeut
- d) Ochrana obyvatelstva se zaměřením na CBRNE
- e) Ochrana veřejného zdraví
- f) Porodní asistentka
- g) Radiologický asistent
- h) Rehabilitační - psychosociální péče o postižené děti, dospělé a seniory
- i) Sociální práce ve veřejné správě
- j) Speciální pedagogika - vychovatelství
- k) Všeobecná sestra
- l) Zdravotní laborant
- m) Zdravotnický záchranář

3. Ročník

- a) 1. ročník
- b) 2. ročník
- c) 3. ročník

4. Z jak velké obce či města pocházíte?

- a) Do 1 000 obyvatel
- b) 1 000 – 5 000 obyvatel
- c) 5 000 – 10 000 obyvatel
- d) 10 000 – 50 000 obyvatel
- e) Nad 50 000 obyvatel

5. Považujete psychologickou pomoc za užitečnou?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Ne
- d) Spíše ne

6. Využil(a) jste někdy psychologickou poradnu?

- a) Ano
- b) Ne

7. Znáte někoho, kdo již využil psychologickou poradnu?

- a) Ano (uveďte kdo, např. rodina, přátelé, známí,...)

- b) Ne

8. Víte, kde je nejbližší psychologická poradna pro studenty Jihočeské univerzity?

- a) Ano (uveďte)

- b) Ne

9. Navštívil(a) byste v případě problému psychologickou poradnu?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Ne
- d) Spíše ne

10. Pokud ne, jaké okolnosti by vám v tom bránily?

- a) Strach ze svěřování cizí osobě
- b) Nedůvěra v účinnou pomoc
- c) Přílišná vzdálenost
- d) Jiné (uveďte)

11. O jaké poradenství byste měl(a) zájem?

- a) Studijní poradenství
- b) Profesní poradenství
- c) Psychologické poradenství
- d) Jiné (uveďte)

12. V jakém období byste nejspíše navštívil(a) psychologickou poradnu?

- a) Září – listopad
- b) Prosinec – únor
- c) Březen – květen
- d) Červen – srpen

13. Preferoval(a) byste návštěvu

- a) Během stanovených konzultačních hodin
- b) Po emailové domluvě
- c) Po telefonické domluvě
- d) Jiné (uveďte)

14. Přejete si vznik psychologické poradny na ZSF JU?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Ne
- d) Spíše ne

15. Bylo by pro vás z časových důvodů obtížné navštěvovat psychologickou poradnu na jiné fakultě?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Ne
- d) Spíše ne

16. Odradilo by vás docházení/dojíždění na jinou fakultu od návštěvy psychologické poradny?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Ne
- d) Spíše ne

17. Zabránilo by vám řešit svůj problém (studijní, osobní, ...) prostředí jiné fakulty?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Ne
- d) Spíše ne

18. Při sdíleném financování, byl(a) byste ochoten(na) se finančně podílet na úhradě konzultací?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Ne
- d) Spíše ne

Velice děkuji za vyplnění dotazníku! Vámi sdělené informace jsou pro mě cenné.

9 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
PP	Psychologická poradna
VP	Vysokoškolské poradenství
VŠ	Vysoká škola